

# ***АНЕКС***

**ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ПЕТОГ И ШЕСТОГ  
РАЗРЕДА**

**II циклуса основног образовања и  
васпитања**

**ЗА ШКОЛСКУ 2018-19. ГОДИНУ**



**ОШ „Стефанија Михајловић“  
са домом ученика**

**Брза Паланка**

19323 Првомајска 1

Тел./факс: 019 85 039

019 85 480

Е mail: [osbrza@kladovonet.com](mailto:osbrza@kladovonet.com)

**јун 2018. године**

## **САДРЖАЈ**

<b>УВОД.....</b>	<b>СТРАНА 3</b>
<b>ТЕМАТСКИ ПРОГРАМИ НА ТАВЕ И УЧЕЊА ОБАВЕЗНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА.....</b>	<b>СТРАНА 4</b>
Разред пети	
<b>СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ... СТРАНА</b>	<b>4</b>
<b>ЛИКОВНА КУЛТУРА .....</b>	<b>СТРАНА 12</b>
<b>МУЗИЧКА КУЛТУРА .....</b>	<b>СТРАНА 17</b>
<b>МАТЕМАТИКА .....</b>	<b>СТРАНА 20</b>
<b>ИСТОРИЈА .....</b>	<b>СТРАНА 24</b>
<b>ГЕОГРАФИЈА .....</b>	<b>СТРАНА 29</b>
<b>ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК .....</b>	<b>СТРАНА 35</b>
<b>БИОЛОГИЈА.....</b>	<b>СТРАНА 45</b>
<b>ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО.....</b>	<b>СТРАНА 48</b>
<b>ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....</b>	<b>СТРАНА 51</b>
<b>ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ....</b>	<b>СТРАНА 55</b>
Разред шести	
<b>НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД ....</b>	<b>СТРАНА 59</b>
<b>ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО ....</b>	<b>СТРАНА 60</b>
<b>ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА.....</b>	<b>СТРАНА 62</b>
<b>ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ ....</b>	<b>СТРАНА 66</b>
<b>Изборни предмет: Цртање,сликање,вајање.....</b>	<b>СТРАНА 71</b>

## **Увод**

Анексом су унете новине у настави другог циклуса основног образовања и васпитања и то за пети и шести разред другог циклуса основног образовања у складу са следећим актима :

- ПРАВИЛНИК О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О НАСТАВНОМ ПЛАНУ ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И НАСТАВНОМ ПРОГРАМУ ЗА ПЕТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/2017)

- Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања "Сл. гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2008, 3/2011 - др. правилник, 1/2013, 5/2014, 11/2016 и 3/2018

# ТЕМАТСКИ ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ НАСТАВНИХ ПРЕДМЕТА

## СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Разред пети

Годишњи фонд часова 180 часова

Циљ Циљеви наставе и учења српског језика и књижевности јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

### КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Страни језик

Историја

Музичка култура

Ликовна култура

Верска настава

Грађанско васпитање

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Ред. бр.	Наставна тема	Књижевност	Вештина читања и разумевања прочитаног	Језик (граматика, ортоепија и правопис)	Језичка култура (усмено и писмено изражавање)	Број часова по месецима
1.	ЧУДОТВОРНИ СВЕТ	5 6	0 0	13 8	4 7	22 21
2.	МА ШТА МИ РЕЧЕ!	7	2	10	1	20
3.	ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ДОБА	4	0	11	5	20
4.	У ДАВНА ВРЕМЕНА	2	1	2	6	11
5.	КОД КУЋЕ ЈЕ НАЈЛЕПШЕ	9	0	8	7	24
6.	ЂАЧКО ДОБА	8	1	7	3	19
7.	ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ДОБА	6	0	7	6	19
8.	КОД КУЋЕ ЈЕ НАЈЛЕПШЕ	3	2	2	0	7
	УКУПНО	57	6	77	40	180
<b>СТА-НДАРДИ</b>	<b>Основни ниво</b>	<b>СЈ.1.4.1. СЈ.1.4.2. СЈ.1.4.3. СЈ.1.4.5</b>	<b>СЈ.1.1.1. СЈ.1.1.2. СЈ.1.1.6.</b>	<b>СЈ.1.3.7 СЈ.1.3.9. СЈ.1.3.7 СЈ.1.3.9.</b>	<b>СЈ.1.2.1 СЈ.1.2.2 СЈ.1.2.3. СЈ.1.2.4</b>	
	<b>Средњи ниво</b>	<b>СЈ.2.4.2.</b>	<b>СЈ.2.1.1 СЈ. 2.1.4.</b>	<b>СЈ.2.3.1. СЈ.2.3.3. СЈ.2.3.7. СЈ.2.3.8</b>	<b>СЈ.2.2.1. СЈ.2.2.5</b>	
	<b>Напредни ниво</b>	<b>СЈ.3.4.1 СЈ.3.4.5. СЈ.3.4.7</b>	<b>СЈ.3.1.2</b>	<b>СЈ.3.3.1. СЈ.3.3.6.</b>	<b>СЈ.3.2.1 СЈ.3.2.5.</b>	

Књижевност		Језик (граматика, ортоепија и правопис)		Језичка култура (усмено и писмено изражавање)	
ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ
<p>– разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности</p> <p>– чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела</p> <p>– чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова</p> <p>– одреди род књижевног дела и књижевну врсту</p> <p>– разликује карактеристике народне од карактеристика уметничке књижевности</p> <p>– разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији</p> <p>– анализира елементе композиције лирске песме (строфа, стих); епизода; стих); драмског дела (чин, сцена, појава)</p> <p>разликује појам песника и појам лирског ске фигуре и разуме њихову улогсубјекта; појам приповедача у односу на писца</p> <p>разликује облике казивања</p>	<p>Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Народна песма: Вила зида град</li> <li>Народне лирске песме о раду(избор) народне лирске породичне песме (избор)</li> <li>Бранко Радичевић: Певам дању, певам ноћу</li> <li>Милица Стојадиновић Српкиња: Певам песму</li> <li>Душан Васиљев: Домовина/ Алекса Шантић: Моја отаџбина</li> <li>Војислав Илић: Зимско јутро</li> <li>Милован Данојлић: Шљива / Десанк Максимовић: Сребрне плесачице</li> <li>Пеђа Трајковић: Кад књиге буду у моди</li> </ol> <p>Књижевни термини и појмови Песник и лирски субјекат. Мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме. Врста строфе према броју стихова у лирској песми: катрен; врста стиха по</p>	<p><b>Грамматика (морфологија, синтакса)</b></p> <p>– разликује променљиве речи од непроменљивих</p> <p>– разликује категорије рода, броја, падежа речи које имају деклинацију</p> <p>– разликује основне функције и значења падежа</p> <p>– употребљава падежне облике у складу са нормом</p> <p>– употребљава глаголске облике у складу са нормом</p> <p>– разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)</p> <p><b>Правопис</b></p> <p>– доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и</p>	<p>Грамматика (морфологија, синтакса)</p> <p>Променљиве речи: именице, заменице, придеви, бројеви (с напоменом да су неки бројеви непроменљиви), глаголи; непроменљиве речи: прилози (с напоменом да неки прилози могу имати компарацију) и предлози.</p> <p>Именице – значење и врсте (властите, заједничке, збирне, градивне; мисаоне, глаголске).</p> <p>Промена именица (деклинација): граматичка основа, наставак за облик, појам падежа.</p> <p>Основне функције и значења падежа (с предлозима и без предлога): номинатив (субјекат); генитив (припадање и део нечега); датив (намена и усмереност); акузатив (објекат); вокатив (дозивање, обраћање); инструментал (средство и друштво); локатив (место).</p> <p>Придеви – значење и врсте придева (описни, присвојни, градивни; месни и временски); род, број, падеж и компарација придева.</p> <p>Слагање придева са именицом у роду, броју и падежу.</p> <p>Заменице – личне заменице: промена,</p>	<p>– користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у 1. и 3. лицу, дијалог</p> <p>– издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у мисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)</p> <p>– саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште</p> <p>– проналази експлицитно и имлицитно садржане информације у једноставнијем књижевном и некњижевном тексту</p> <p>– напамет говори одабране књижевне</p>	<p>Препричавање, причање, описивање – уочавање разлике између говорног и писаног језика; писање писма (приватно, имејл)</p> <p>Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице – њихова замена језичким стандардом; уочавање и отклањање безначајних појединости и сувишних речи у тексту и говору.</p> <p>Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, основни елементи композиције и груписање грађе према композиционим етапама); пасус као уже тематске целине и његове</p>

<p>увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике</p> <p>одреди стилу у књижевно-уметничком тексту</p> <p>процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.) развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела</p> <p>одреди тему и главне и споредне мотиве</p> <p>анализира узрочно-последично низање мотива</p> <p>илуструје особине ликова примерима из текста</p> <p>вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове</p> <p>илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости</p> <p>описане у књижевним делима</p> <p>уважава националне вредности</p> <p>негује српску културноисторијску баштину</p> <p>наведе примере личне добити од читања</p> <p>напредује у стицању читалачких компетенција</p> <p>упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст</p>	<p>броју слогова (десетерац и осмерац).</p> <p>Одлике лирске поезије: сликовитост, ритмичност, емоционалност.</p> <p>Стилске фигуре: епитет, ономатопеја.</p> <p>Врсте ауторске и народне лирске песме: описне (дескриптивне), родољубиве (патриотске); митолошке, песме о раду (посленичке) и породичне.</p> <p><b>ЕПИКА</b> Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>Народна песма: Свети Саво</li> <li>Народна песма: Женидба Душанова (одломак о савладавању препрека заточника Милоша Војиновића)</li> <li>Еро с онога свијета</li> <li>Дјевојка цара надмудрила</li> <li>Милован Глишић: Прва бразда</li> <li>Стеван Сремац: Чича Јордан (одломак)</li> <li>Бранко Ћопић: Поход на Мјесец</li> <li>Иво Андрић: Мостови</li> <li>Данило Киш: Дечак и пас</li> <li>Горан Петровић: Месец над тепсијом (први одломак приче „Бели хлеб од претеривања” и крај приче који чине одељци „Можеш сматрати да си задобио венац славе” и „Мрави су вукли велике трошице тишине”)</li> <li>Антон Павлович Чехов:</li> </ol>	<p>растављеног писања речи; интерпункцијских знакова</p> <p>– користи правопис (школско издање)</p> <p><b>Ортоепија</b></p> <p>– правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице</p> <p>– говори јасно поштујући књижевнојезичку норму</p> <p>– течно и разговетно чита наглас</p> <p>књижевне и неуметничке те</p>	<p>наглашени и ненаглашени облици, употреба личне заменице сваког лица себе, се.</p> <p>Бројеви – врсте и употреба: главни (основни, збирни бројеви, бројне именице на -ица) и редни бројеви.</p> <p>Глаголи – глаголски вид (несвршени и свршени); глаголски род (прелазни, непрелазни и повратни глаголи); глаголски облици (грађење и основно значење): инфинитив (и инфинитивна основа), презент (презентска основа, наглашени и ненаглашени облици презента помоћних глагола), перфекат, футур I.</p> <p>Предикатска реченица – предикат (глаголски; именски); слагање предиката са субјектом у лицу, броју и роду; прави и неправи објекат; прилошке одредбе (за место, за време, за начин; за узрок и за меру и количину); апозиција.</p> <p><b>Правопис</b></p> <p>Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација (типични примери); велико и мало слово у писању присвојних придева.</p> <p>Заменица Ви из поштовања.</p> <p>Одрична речца не уз именице, придеве и глаголе; речца нај у суперлативу; вишечлани основни и редни бројеви.</p> <p>Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници (наслови дела и називи школа); црта (уместо наводника у управном говору).</p> <p><b>Ортоепија</b></p> <p>Место акцента у вишесложним речима (типични случајеви).</p>	<p>текстове или одломке</p>	<p>композицијско-стилске функције.</p> <p>Осам домаћих писмених задатака.</p> <p>Четири школска писмена задатка.</p>
--	---	--	---	-----------------------------	--

	<p>Шала</p> <p>Књижевни термини и појмови Писац и приповедач. Облици казивања: приповедање у првом и трећем лицу. Фабула: низање догађаја, епизоде, поглавља.</p> <p>Карактеризација ликова – начин говора, понашање, физички изглед, животни ставови, етичност поступака. Врсте епских дела у стиху и прози: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича. Врста стиха према броју слогова: десетерац. ДРАМА Лектира</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бранислав Нушић: Кирија</li> <li>2. Душан Радовић: Капетан Џон Пиплфокс</li> <li>3. Љубиша Ђокић: Биберче</li> </ol> <p>Књижевни термини и појмови Позоришна представа и драма. Чин, појава, лица у драми, драмска радња. Сцена, костим, глума, режија. Драмске врсте: једночинка, радио- -драма.</p> <p>НАУЧНОПОПУЛАРНИ И ИНФОРМАТИВНИ ТЕКСТОВИ (бирати до 2 дела)</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Вук Ст. Карацић: Моба и прело</li> </ol>		<p>Интонација и паузе везане за интерпункцијске знакове; интонација упитних реченица.</p> <p>Артикулација: гласно читање брзалица, најпре споро, а потом брже (индивидуално или у групи).</p>		
--	--	--	---	--	--



	<p>(одломак из дела Живот и обичаји народа српскога)</p> <p>2. Доситеј Обрадовић: О љубави према науци</p> <p>3. М. Петровић Алас: У царству гусара (одломци)</p> <p>4. Милутин Миланковић: Успомене, доживљаји, сазнања (одломак)</p> <p>5. Избор из енциклопедија и часописа за децу</p> <p>ДОМАЋА ЛЕКТИРА:</p> <p>1. Епске народне песме (о Немањићим и Мрњавчевићима – претковски тематски круг)</p> <p>2. Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче (избор); кратке фолклорне форме (питалице, брзалице, пословице, загонетке)</p> <p>3. Бранислав Нушић: Хајдуци Данијел Дефо: Робинсон Крусо (одломак о изградњи склоништа)</p> <p>Марк Твен: Доживљаји Хаклберија</p> <p>Фина / Краљевић и просјак / Доживљаји Тома Сојера</p> <p>Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић; Ивана Нешић: Зеленбабини дарови (одломци))</p> <p>Игор Коларов: Аги и Ема</p> <p>Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир</p>				
--	---	--	--	--	--

Андрић, Дејан Алексић...) опунски избор лектире бирати до 3 дела)

Јован Јовановић Змај: Песмо моја (из Булића)

Стеван Раичковић: Велико двориште (избор) / Мале бајке (избор)

Иван Цанкар: Десетица

Љубивоје Ршумовић: Ујдурме и зврчке из античке Грчке (избор)

/

Густав Шваб: Приче из старине

Џон Р. Р. Толкин: Хобит (одломци)

Никол Лезије: Тајна жутог балона

Корнелија Функе: Господар лопова(одломак)

Вида Огњеновић: Путовање у путопис (одломак)

Владислава Војновић: Приче из главе (избор, осим приче Позориште)

. Дејан Алексић: Музика тражи уши (избор) / Кога се тиче како живе приче (избор)

. Јован Стерија Поповић: Лажа и паралажа (одломак о Месечевој краљици) и Едмон Ростан: Сирано де Бержерак (одломак о путу на Месец)

Дело завичајног аутора по избору.

Ред. бр.	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Обнављање	Усмено изражавање	Писмено изражавање	ВРСТЕ ДОМИНИРАЈУЋИХ АКТИВНОСТИ У ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОМ РАДУ	КАРАКТЕРИСТИЧНИ И СПЕЦИФИЧНИ ОБЛИЦИ И МЕТОДЕ РАДА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
1.	ЧУДОТВОРНИ СВЕТ	22	1	8	7	4	Лексичке вежбе, семантичке вежбе, самостални истраживачки рад ученика на прикупљању одабраних примера језика и стила: ученици бележе успешне портрете, правилне реченице	Методе рада на тексту, демонстративна метода, истраживачка метода, методе писања, метода читања. Постављају се проблемска питања, дају се истраживачки задаци; користи се често рад у групама, као и тимски рад. <u>Грамматика и култура изражавања</u> : исте методе као горе поменути али због специфичности услова (двојезична средина) у раду се користи и провера основних правописних правила усменог изражавања ученика. Друге методе: монолошка, дијалогска, методе писаних радова, методе групног излагања, такмичарска метода, методе писања, интерактивне методе тимског рада и рада у паровима.	Звучне читанке, наставни филмови (играни и документари филмови, дијафилмови), уџбеници (читанка, граматика), радне свеске, наставни листићи, тестови знања....
2.	МА ШТА МИ РЕЧЕ!	14	1	3	1	1			
3.	ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ДОБА	15	8	5	5	6			
4.	У ДАВНА ВРЕМЕНА	19	1	3	4	3			
5.	КОД КУЋЕ ЈЕ НАЈЛЕПШЕ	19	1	3	3	4			
6.	ЂАЧКО ДОБА	14	1	1	2	1			
	УКУПНО	103	13	23	22	19			

# ликовна култура

## V разреду

### ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе и учења ликовне културе је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

Задачи образовно- васпитног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности кроз различите садржаје и облике рада и развијању ученикових способности за:

- коришћење свих ликовних елемената,
- ликовни стваралачки рад,
- коришћење различитих материјала и медијума,
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење,
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине, за препознавање савремених кретања у уметности свог и других народа,
- визуелну перцепцију и аперцепцију,
- критичко мишљење,
- оплемењивање животног и радног простора,
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине,
- активно естетско унапређење своје околине и очување природе, баштине завичаја и домовине,
- неговање укупних људских достигнућа,
- будућа занимања, професионалну оријентацију,
- еманципацију личности ученика и културу рада.

### ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно- естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију;
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора;
- се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом;
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

### КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

Сви предмети

Тема	Број часова				Исходи По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	Садржаји	Образовни стандарди	Начин остваривања образовних стандарда		
	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно				Активности ученика	Активности наставника	Наставне методе
<b>РИТАМ</b>	5	4	1	10	<p>описује ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; пореди утисак који на њега/ју остављају различите врсте ритма; гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма;</p> <p>разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити;</p> <p>направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; исказа своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;</p>	<p>Ритам у природи (смена дана и обданице, смена годишњих доба, таласи, падавине...); Различити ритмови као подстицај за стваралачки рад – звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, плес...; Ритам у простору (распоред тродимензионалних облика у природи, урбаним срединама и у близем окружењу ученика). Ритам у структури (грађи) облика. Ритам у текстури природних и вештачких материјала;</p> <p>Врсте ритма. Правилан и неправилан ритам. Слободан ритам. Спонтани ритам (ритам линија, облика, мрља).</p> <p>Утисак који различите врсте ритма остављају на посматрача. Субјективни утисак кретања и оптичка илузија кретања;</p> <p>Ритам као принцип компоновања у делима ликовних уметности. Ритам у другим врстама уметности. Примена визуелног ритма у свакодневном животу;</p> <p><b>Уметничко наслеђе</b> – значај праисторијског наслеђа на простору Србије и у свету.</p>	<p>ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.</p>	<p>- усвајање изложеног градива као и његова практична примена</p> <p>- разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије</p> <p>- вежбање, основних цртачких техника</p> <p>- Аперцепција - опажање и представљање ритма линија облика, маштовито повезивање случајно добијених мрља.</p> <p>- самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу</p> <p>- рад у групама са поделом задатака</p> <p>- естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика.</p>	<p>- објашњавање, дискусија, дијалог,</p> <p>- демонстрација основних цртачких техника</p> <p>- објашњавање и упознавање са основним ликовним елементима, дајући акценат, на ритму.</p> <p>- индивидуални рад и рад у групама</p> <p>- коректуре и естетска анализе (заједно са ученицима)</p>	<p>-монологска</p> <p>-дијалогска</p> <p>-демонстративна</p> <p>-Метода практичних радова</p>

ЛИНИЈА	9	10	1	20	<p>опису линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија; гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа; црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући замисли, машту, утиске и памћење опаженог; разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима линија и где се та знања примењују; искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације утицао на развој уметности;</p>	<p>Врсте линија и изражајна својства линија. Линије у природи и окружењу. Линија као ивица тродимензионалних облика; Изражајна својства линија у односу на прибор, материјал, притисак и угао под којим се држи прибор/материјал. Савремена средства за цртање – дигитална табла и оловка за цртање, 3Д оловка, апликативни програми за цртање... Својства линије у апликативном програму за цртање. Цртање светлом; Занимања у којима је неопходна вештина слободоручног цртања; Текстура (ликовни елемент). Поступци грађења текстуре линијама. Ритам линија; Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, звуци из природе и окружења, музика, кретање у природи и окружењу, текст, писмо...); Уметничко наслеђе – значај наслеђа првих цивилизација.</p>	<p>ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.</p>	<p>- усвајање изложеног градива као и његова практична примена - разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије - Перцепција, развој опажања линија у природи, стварање различитих вредности линија, шрафура и др. - самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу - рад у групама са поделом задатака - естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика</p>	<p>- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација - показивање основних Цртачких техника - објашњавање и упознавање са основним ликовним елементом линијом - индивидуални рад и рад у групама - коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима) - рад по природи (моделу) - презентација ученичких радова, ранијих генерација, као и неких репродукција у складу са датом темом.</p>	<p>-монолошка -дијалогска -демонстративна -Метода практичних радова</p>
--------	---	----	---	----	--	--	--	--	--	---

ОБЛИК	20	15	3	33	<p>поређи облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима;</p> <p>гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад;</p> <p>наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон;</p> <p>обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком;</p> <p>преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност;</p> <p>комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан орнамент за одређену намену;</p> <p>објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе;</p> <p>разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује;</p> <p>искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;</p>	<p>Дводимензионални и тродимензионални облици. Правилни геометријски облици (геометријске фигуре и тела).</p> <p>Правилни облици у природи и у ликовној уметности. Неправилни облици;</p> <p>Дводимензионални и тродимензионални облици.</p> <p>Својства облика. Величина облика. Боја облика.</p> <p>Светлост као услов за опјавање облика. Изглед облика посматраног из различитих углова. Стилизовање облика;</p> <p>Положај облика у равни – линија хоризонта, планови и величина облика у односу на растојање од посматрача. Преклапање, прожимање, додиривање облика;</p> <p>Луминообјекти ЛЕД технологија у савременој уметности. Обликовање простора светлом;</p> <p>Обликовање (дизајн) употребних предмета. Преобликовање материјала и предмета за рециклажу;</p> <p>Различити садржаји као подстицај за стваралачки рад (облици из природе и окружења, кретање у природи и окружењу, уметничка дела, етно наслеђе, садржаји других наставних предмета...);</p> <p>Орнамент и орнаментика. Функција орнаментa. Симетрија. Ритам линија, боја и облика у орнаменту;</p> <p>Уметничко наслеђе – наслеђе етно културе. Значајни римски споменици на тлу Србија.</p>	<p>ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.</p>	<p>- усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена</p> <p>- разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије - вежбање основних цртачких техника</p> <p>- перципирање облика као и његове структуре, међусобних односа, простора, и текстуралног богатства облика</p> <p>- самосталан рад ученика или у групи</p> <p>- естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика.</p>	<p>- објашњавање, дискусија,</p> <p>- дијалог, демонстрација на табли</p> <p>- организовање индивидуалног рада и рада у групама</p> <p>- коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима)</p>	<p>-монологска</p> <p>-дијалогска</p> <p>-демонстративна</p> <p>-Метода практичних радова</p>
-------	----	----	---	----	---	--	--	--	--	---

ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕ ВАЊЕ	1	2	1	4	<p>поређи различите начине комуницирања од праисторије до данас;</p> <p>обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, линији, облику и материјалу;</p> <p>изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом;</p> <p>тумачи једноставне визуелне информације;</p> <p>објасни зашто је наслеђе културе важно.</p>	<p>Различите врсте комуникације од праисторије до данас;</p> <p>Невербална комуникација – читање информација, израз лица и карактеристичан положај тела;</p> <p>Читање визуелних информација (декодирање)</p> <p>Визуелно изражавање;</p> <p>Уметничко наслеђе – значај наслеђа за туризам и за познавање сопственог порекла.</p>	<p>ЛК.1.1.1. ЛК.1.1.2. ЛК.1.1.3. ЛК.1.2.3. ЛК.1.3.1 ЛК.1.3.2. ЛК.1.3.3. ЛК.1.3.4. ЛК.2.1.2. ЛК.2.2.2. ЛК.3.1.2. ЛК.3.2.1.</p>	<p>- усвајање и систематизација изложеног градива као и његова практична примена</p> <p>- креирање</p> <p>- разговори са наставником (питања, дијалози, дискусије)</p> <p>- самосталан рад са наглашеном индивидуалношћу</p> <p>- рад у групама са поделом задатака</p> <p>- естетска анализа, самовредновање и оцењивање од самих ученика</p>	<p>- објашњавање, дискусија, дијалог, демонстрација</p> <p>- презентација логова, знакова, плаката, и других примера дела и области визуелне културе.</p> <p>- индивидуални рад и рад у групама</p> <p>- коректуре и естетске анализе (заједно са ученицима)</p> <p>- израда презентације, и корелација са предметом Информатика.</p>	<p>- монолошка</p> <p>- дијалогска</p> <p>- демонстративна</p> <p>- Метода практичних радова</p>
	УКУПНО	35	31	6						



# МУЗИЧКА КУЛТУРА

## ПЕТИ РАЗРЕД-

годишње 72 часа, недељно 2 час

**Циљ** наставе и учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

**Задаци** наставе музичке културе јесу:

- певање и свирање, уз постепено упознавање и усвајање ритмичких структура, музичког писма и интонације;
- основе музичке писмености;
- слушање музике различитог садржаја и усвајање основних појмова из опште музичке културе;
- музичке игре;
- активности у музичком стваралаштву, музичко изражавање и стварање.

## ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ

- Човек и музика,
- Музички инструменти,
- Слушање музике,
- Извођење музике певањем и свирањем.

## КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност  
Матерњи језик  
Историја  
Страни језици  
Математика  
Биологија  
Географија  
Ликовна култура  
Физичко и здравствено васпитање  
Информатика и рачунарство  
Верска настава  
Грађанско васпитање

<b>Наставни садржаји</b>	<b>Начин и поступак остваривања</b>		<b>Наставне методе</b>
	<b>1.активност ученика</b>	<b>2.активност наставника</b>	
<b>ЧОВЕК И МУЗИКА</b>	усвајају основе музичке писмености, слушају и анализирају музичко дело, свирају на дечјим музичким инструментима, упознају звук разних инструмената, изводе народне и уметничке песме и игре, проналазе и стварају мелодије на задати текст, стицање знања о музици различитих епоха.	планира, објашњава, упућује, подстиче, демонстрира, помаже, прати рад, вреднује, оцењује, сарађује, координира, води рад, пружа подршку, охрабрује ученике у извођењу музике и њеном стварању	разговор демонстрација певање свирање
<b>СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</b>			
<b>ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ ПЕВАЊЕМ И СВИРАЊЕМ</b>			
<b>МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ</b>			

Тема	Тип часова				Исходи	Садржај	Стандарди
	О	У	К	Укупно			
ЧОВЕК И МУЗИКА	3	2	1	6	<ul style="list-style-type: none"> <li>- дефинише шта је музика;</li> <li>- препозна и разликује дела која припадају музичкој уметности од музике која се користи као средство комуникације;</li> <li>- уочава у којим је све приликама музика уобичајени део живота сваког човека;</li> <li>- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији;</li> <li>- објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања;</li> <li>- искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека праисторије;</li> <li>- наведе начине и средства музичког изражавања у античком добу;</li> <li>- објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања;</li> <li>- искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека антике;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Човек и музика, Ритам</li> <li>- Музички инструменти првобитне заједнице</li> <li>- Музика првобитне заједнице;</li> <li>-Музика антике: Месопотамија, Кина</li> <li>Традиционална кинеска музика 50. Музика антике: Египат, Индија, Грчка и Рим</li> <li>Nam myoho Renge Kyo: Песма о лотосовом цвету (The Lotus Sutra);</li> <li>Секилосова напитуница;</li> <li>Античка грчка музика: Инструментални фрагмент из Контраполинополиса (од 2. до 1. века п.н.е.)</li> <li>Античка грчка музика: Hymne e Nemesis (2. век)</li> <li>- Музика антике, Жене у српској уметничкој музици</li> </ul>	<p><b>ОСНОВНИ НИВО</b> 1.1.2.</p> <p><b>СРЕДЊИ НИВО</b> 2.1.1. 2.1.3.</p> <p><b>НАПРЕДНИ НИВО</b> 3.1.1. 3.1.2.</p>

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	16	4	2	22	<ul style="list-style-type: none"> <li>- вербализује свој доживљај музике;</li> <li>- идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања;</li> <li>- уочава домаћу фолклорну традицију и њену стилизацију</li> <li>- анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте;</li> <li>- илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу;</li> <li>- изражава покретима за време слушања музике;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Народна традиција;</li> <li>Светлана Стевић Вукосављевић;</li> <li>- Српска уметничка музика, Стеван Стојановић Мокрањац</li> <li>- Петар Илић Чајковски;</li> <li>- Народна традиција: Стилизација народних песама; Бора Дугић, Јован Јовичић, Марко Тајчевић, Петар Коњовић</li> <li>- Утицај ритуалне музике на стваралаштво светских композитора Жан Филип Рамо, Антоњин Дворжак, Арам Хачатурјан, Игор Стравински, Бела Барток, Рихард Штраус, Клод Дебиси, Франц Лист,</li> <li>- Жене у српској уметничкој музици – Љубица Марић, Вера Миланковић</li> <li>- Светска уметничка музика - Антонио Вивалди, Едвард Григ, Јозеф Хајдн, Лудвиг ван Бетовен, Волфганг Амадеус Моцарт, Валтер фон дер Фогелвајде, Рихард Вагнер, Јоханес Брамс, Антоњин Дворжак, Беджих Сметана, Модест Мусоргски</li> </ul>	<p><b>ОСНОВНИ НИВО</b> 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.</p> <p><b>СРЕДЊИ НИВО</b> 2.2.1. 2.2.2.</p> <p><b>НАПРЕДНИ НИВО</b> 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.</p>
----------------	----	---	---	----	--	---	---

ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ ПЕВАЊЕМ И СВИРАЊЕМ	22	11	9	42	<ul style="list-style-type: none"> <li>- препозна и отпева државну химну Србије;</li> <li>- изговара бројалице према ритмичким захтевима самостално и у групи;</li> <li>- примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању;</li> <li>- користи могућности ИКТ-а за слушање музике</li> <li>- примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација);</li> <li>- користи ритмичке образце у осмишљавању музичких целина кроз свирање. као пратњу песми;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Шта је музика? Коларифу, панићу</li> <li>- Појам: Химна Даворин Јенко: Боже правде</li> <li>- Ритам, упознавање са елементима ритма;</li> <li>Лирој Андерсон: Писаћа - Веверица, Константин Бабић</li> <li>- <i>Јез</i>, Златко Гргошевић</li> <li>- <i>Скале и арпеђа</i>, Ричард М. Шерман и Роберт Б. Шерман</li> <li>- <i>Солмизација</i>, Ричард Роџерс;</li> <li>- <i>Вишњи чича род родила</i>, народна песма</li> <li>- <i>Повела је Јела</i>, песма из Србије; Стеван Стојановић Мокрањац; <i>Пета руковат</i>, „Повела је Јела”</li> <li>- <i>На ливади</i>, Милоје Милојевић</li> <li>- <i>Девојачко коло</i>, народна песма из Србије</li> <li><i>Пред Сенкином кућом</i>, староградска песма</li> <li>- <i>Нек свуд љубав сја</i>, песма из Белгије</li> <li>- <i>Птице се враћају</i>, песма из Немачке</li> <li>- <i>Све је пошло наопачке</i>, Миодраг Илић Бели</li> <li>- <i>Ти једина</i>, народна песма из Војводине;</li> <li>- <i>Оглас</i>, Дејан Деспич</li> <li>- <i>’Оће језжа</i>, народна песма из Србије</li> <li>- <i>Дед поиграј медо</i>, народна песма из Србије</li> <li>- <i>Химна Светом Сави</i></li> <li>- <i>Сад зиме више нема</i>, песма из Италије</li> <li>- <i>Завичај</i>, народна песма из Србије</li> <li>- <i>Шума на киши</i>, Дејан Деспич</li> <li>- <i>Банаћанско коло</i>, народна песма</li> <li><i>Циц</i>, М. М. Протић</li> <li>- <i>Банаћанско коло</i>, народна песма</li> <li>- <i>Циц</i>, М. М. Протић</li> <li>- <i>Јагње моје</i>, Стеван Шрам</li> <li>- <i>Пролеће у шуми</i>, песма из Финске</li> <li>- <i>Ми смо деца весела</i>, народна песма</li> <li>- <i>Слатка песма</i>, Драгана Михајловић Бокан</li> <li>- <i>Круна од нота</i>, Марина Проле, ученица ОШ „Краљ Петар I”, Београд</li> </ul>	<p>ОСНОВНИ НИВО</p> <p>1.1.1. 1.3.1. 1.3.2. 1.4.1 1.4.2. 1.4.3.</p> <p>НАПРЕДНИ НИВО</p> <p>3.3.1.</p>
------------------------------------	----	----	---	----	---	---	--

МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	1	1	2	<ul style="list-style-type: none"> <li>– класификује инструменте по начину настанка звука;</li> <li>– препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи;</li> <li>- користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација)</li> <li>– опише основне карактеристике Орфовог инструментаријума;</li> <li>– опише основне карактеристике удараљки са одређеном и удараљки са неодређеном висином тона;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Музички инструменти првобитне заједнице</li> <li>- Орфов инструментаријум;</li> <li>Карл Орф: <i>Музика за четири ксилофона</i></li> <li>Наталија Бакланова: <i>Хоровод</i>,</li> <li>Наталија Бакланова: <i>Мазурка</i></li> </ul>	<p>ОСНОВНИ НИВО 1.1.2.</p> <p>СРЕДЊИ НИВО 2.1.1. 2.1.2.</p> <p>НАПРЕДИ НИВО 3.1.1.</p>

# МАТЕМАТИКА

## V разред

**Годишњи фонд часова 144**  
**ЦИЉ И ЗАДАЦИ**

**Циљ** наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

**Задаци** наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу.
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим под-ручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;
- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасност и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самостални рад;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разно-врсних извора знања

**математика**

Тема	Бројчасова			Исходи По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	Садржај	Начин остваривања образовних стандарда		
	Обрада	Утврђивање	Укупно			Активности ученика	Активности наставника	Наставне методе
<b>СКУПОВИ</b>	6	9	15	<ul style="list-style-type: none"> <li>изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке;</li> <li>правилно користи речи и, или, не, сваки у математичко-логичком смислу;</li> </ul>	Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика.	нове појмове; Именује; Посматра; Пише; Комбинује; Решава проблеме;	Припрема; Праги; Помаже; Мотивише; Планира; Учествује; Едукује;	Демонстрацијна; Решавање проблема; Илустративна
<b>ОСНОВНИ ГЕОМЕТРИЈСКИ ОБЈЕКТИ</b>	5	6	11	<ul style="list-style-type: none"> <li>анализира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом;</li> <li>опише основне појмове у вези са кругом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг;</li> <li>нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор;</li> <li>упореди, сабира и одузима дужи, конструктивно и рачунски;</li> <li>преслика дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом;</li> <li>правилно користи геометријски прибор;</li> </ul>	Тачке и праве; односи припадања и распореда. Однос правих у равни; паралелност. Мерење дужине и једнакост дужи. Кружница и круг. Кружница и права. Преношење и надовезивање дужи. Централна симетрија. Вектор и транслација	Усваја нова знања, дефинише нове појмове; Именује; Посматра; Пише; Комбинује; Решава проблеме; Илуструје и графички представља	Организује; Припрема; Праги; Помаже; Мотивише; Планира; Учествује; Едукује; Вреднује	Вербално-текстуална; Решавање проблема; Илустративна; Учење путем открића
<b>ДЕЉИВОСТ БРОЈЕВА</b>	6	10	16	<ul style="list-style-type: none"> <li>израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева);</li> <li>реши једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину (у скупу природних бројева);</li> <li>примени правила дељивости са 2, 3, 4, 5, 9, 25 и декадним јединицама;</li> <li>разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце;</li> <li>одреди и примени НЗС и НЗД;</li> </ul>	Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у скупу $\mathbb{N}_0$ . Дељење са остатком у скупу $\mathbb{N}_0$ (једнакост $a = bq + r, 0 \leq r < b$ ). Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. Дељивост са 4 и 25. Дељивост са 3 и 9. Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. Прости и сложени бројеви. Ератостеново сито. Растављање природних бројева на просте чиниоце. Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.	Усваја нова знања; дефинише нове појмове; Именује; Посматра; Пише; Комбинује; Решава проблеме; Илуструје и графички представља	Организује; Припрема; Праги; Помаже; Мотивише; Планира; Учествује; Едукује; Вреднује	Вербално-текстуална; Демонстрацијна; Решавање проблема; Илустративна; Учење путем открића
<b>УГАО</b>	7	10	17	<ul style="list-style-type: none"> <li>идентификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни, унакрсни, углови на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе;</li> <li>нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор;</li> <li>измери дати угао и нацрта угао задате мере;</li> <li>упореди, сабере и одузме углове рачунски и конструктивно;</li> <li>реши једноставан задатак применом основних својства паралелограма (једнакост наспрамних страница и наспрамних углова);</li> </ul>	Угао, централни угао; једнакост углова. Надовезивање углова (суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). Упоредни углови; врсте углова. Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. Углови на трансверзали. Транслагација и углови.	Усваја нова знања; дефинише нове појмове; Именује; Посматра; Пише; Комбинује; Решава проблеме; Илуструје и графички представља	Организује; Припрема; Праги; Помаже; Мотивише; Планира; Учествује; Едукује; Вреднује	Вербално-текстуална; Демонстрацијна; Решавање проблема; Илустративна; Учење путем открића

<b>РАЗЛОМЦИ (ПРВИ ДЕО)</b>	<b>14</b>	<b>23</b>	<b>37</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преводи их из једног записа у други;</li> <li>одреди месну вредност цифре у запису децималног броја,</li> <li>заокругли број и процени грешку заокруљивања;</li> <li>израчуна вредност једноставнијег бројевног израза;</li> </ul>	Појам разломка облика $a/b$ ( $a, b \in \mathbb{N}$ ). Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. Децимални запис броја и преводјење у запис облика $a/b$ ( $b \neq 0$ ). Упоредивање бројева у децималном запису. Заокруљивање бројева.	У сваја нова знања; дефинише нове појмове; Именује; Посматра; Пише; Комбинује; Решава проблеме; Илуструје и графички представља	Организује; Припрема; Праги; Помаже; Мотивише; Планира; Учествује; Едукује; Вреднује	Вербално-текстуална; Демонстративна; Решавање проблема; Илустративна; Учење путем открића
<b>РАЗЛОМЦИ (ДРУГИ ДЕО)</b>	<b>11</b>	<b>20</b>	<b>31</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>реша једноставну линеарну једначину и неједначину;</li> <li>реша једноставан проблем из свакодневног живота користећи бројевни израз, линеарну једначину или неједначину;</li> <li>одреди проценат дате величине;</li> <li>примени размеру у једноставним реалним ситуацијама;</li> <li>примени аритметичку средину датих бројева;</li> <li>сакупи податке и прикаже их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер;</li> </ul>	Основне рачунске операције с разломцима (у оба записа) и њихова својства. Изрази. Једначине и неједначине у скупу разломака. Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$	У сваја нова знања; дефинише нове појмове; Именује; Посматра; Пише; Комбинује; Решава проблеме; Илуструје и графички представља	Организује; Припрема; Праги; Помаже; Мотивише; Планира; Учествује; Едукује; Вреднује	Вербално-текстуална; Демонстративна; Решавање проблема; Илустративна; Учење путем открића
<b>ОСНА СИМЕТРИЈА</b>	<b>5</b>	<b>12</b>	<b>17</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>идентификује осносиметричну фигуру и одреди њену осу симетрије;</li> <li>симетрично преслика тачку, дуж и једноставнију фигуру користећи геометријски прибор;</li> <li>конструира симетралу дужи, симетралу угла и примењује њихова својства;</li> <li>конструира праву која је нормална на дату праву или паралелна датој правој.</li> </ul>	Осна симетрија у равни и њене особине. Оса симетрије фигуре. Симетрала дужи и конструкција нормале. Симетрала угла.	У сваја нова знања; дефинише нове појмове; Именује; Посматра; Пише; Комбинује; Решава проблеме; Илуструје и графички представља	Организује; Припрема; Праги; Помаже; Мотивише; Планира; Учествује; Едукује; Вреднује	текстуална; Демонстративна; Решавање проблема; Илустративна; Учење путем
<b>УКУПНО</b>	<b>54</b>	<b>90</b>	<b>144</b>					

# историја

## V разред

Годишњи фонд часова 36

### ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе и учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

**Задачи** наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.

### ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ:

- разумевање појма прошлости,
- упознавање начина и значаја проучавања прошлости,
- разумевање основних одлика праисторије и старог века,
- разумевање основних временских одредница (деценија, век, миленијум )
- оспособљавање за коришћење историјске карте,
- стицање знања о догађајима и личностима који су обележили епоху старог века,
- упознавање основних одлика античке културе.

ИСТОРИЈА

### КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

- Српски језик и књижевност
- Матерњи језик
- Географија
- Ликовна култура
- Музичка култура
- Верска настава
- Грађанско васпитање



Тема	Број часова				Исходи	Садржаји	Образовни стандарди	Начин остваривања образовних стандарда								
	Обрада	Утврђивање	Систематизација	Укупно	По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:			Активности ученика	Активности наставника	Наставне методе						
<b>ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ</b>					<ul style="list-style-type: none"> <li>разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру);</li> <li>лоцира одређену временску одредницу на временској ленти;</li> <li>разликује начине рачунања времена у прошлости и садашњости;</li> <li>именује периоде прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје;</li> <li>разврста историјске изворе према њиховој основној подели;</li> <li>повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека);</li> </ul>	<u>Основни садржаји</u> Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају.  <u>Проширени садржаји</u> Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.	111/112/113/114/115/116/1110/123/216/222/311/321	<p>Слушају, Записују, Закључују, Упоредују, Уочавају, Посматрају, Анализирају, Одговарају на постављена питања</p>	<p>Издаје ново градиво. Објашњава нове појмове и чињенице. Помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе. Записује на табли. Користи аудио-визуелна наставна средства. Подстиче ученике на активно учешће на часу.</p>	<p>Дијалогска метода, монолошка метода, метода рада на тексту, показивање, посматрање</p>						
	4	1	1	6												
	<b>ПРАИСТОРИЈА</b>	1	1	2							<ul style="list-style-type: none"> <li>наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији;</li> <li>разликује основне одлике каменог и металног доба</li> </ul>	<u>Основни садржаји</u> Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба).  <u>Проширени садржаји</u> Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча...).	112/113/116/1110/124/125/126/22/321	<p>Слушају, Записују, Закључују, Упоредују, Уочавају, Посматрају, Анализирају. Одговарају на постављена питања.</p>	<p>чињенице. Помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе. Записује на табли. Користи аудио-визуелна наставна средства.</p>	<p>Дијалогска метода, монолошка метода, метода рада на тексту, показивање, посматрање</p>

<p style="text-align: center;"><b>СТАРИ ИСТОК</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>3</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>1</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>1</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>5</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе Старог истока;</li> <li>• користећи историјску карту, доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизација Старог истока;</li> <li>• одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице;</li> <li>• пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева на Старом истоку;</li> <li>• наведе најважније одлике државног уређења цивилизација Старог истока;</li> <li>• идентификује основна обележја и значај религије у цивилизацијама Старог истока;</li> <li>• разликује врсте писама цивилизација Старог истока;</li> <li>• илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа народа Старог истока на савремени свет;</li> <li>• користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век;</li> <li>• изложи, у усменом или писаном облику, историјске догађаје исправним хронолошким редоследом;</li> <li>• прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему □</li> <li>• визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом или цивилизацијом</li> </ul>	<p><u>Основни садржаји</u> Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија) Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине(математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...).</p> <p><u>Проширени садржаји</u> Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина).</p>	<p style="text-align: center;">111/114/115/116/118/119/1110/121/122/123//124/125//211/212/213/214/216/221/222/224/225/311/313/314/316/326</p>	<p style="text-align: center;">Слушају, Записују, Закључују, Упоредују, Уочавају, Посматрају, Анализирају, Одговарају на постављена питања</p>	<p style="text-align: center;">Излаже ново градиво. Објашњава нове појмове и чињенице Помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе Записује на табли Користи аудио-визуелна наставна средства Подстиче ученике на активно учешће на часу</p>	<p style="text-align: center;">Дијалогска могода, монолошка метода, метода рада на тексту, показивање, посматрање</p>
---	---	---	---	---	---	---	--	--	---

АНТИЧКА ГРЧКА	7	5	1	13	<ul style="list-style-type: none"> <li>• опише особености природних услова и географског положаја античке Грчке;</li> <li>• лоцира на историјској карти најважније цивилизације и државе античке Грчке;</li> <li>• приказује друштвену структуру и државно уређење грчких полиса на примеру Спарте и Атине;</li> <li>• пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој,</li> <li>• идентификује узроке и последице грчко-персијских ратова и Пелопонеског рата;</li> <li>• истражи основна обележја и значај религије старих Грка;</li> <li>• разликује легенде и митове од историјских чињеница;</li> <li>• наведе значај и последице освајања Александра Великог;</li> <li>• илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античке Грчке и хеленистичког доба на савремени свет;</li> <li>• користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију;</li> <li>• израчуна временску удаљеност између појединих догађаја;</li> <li>• користи основне историјске појмове;</li> </ul>	<p><u>Основни садржаји</u> Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Критска и Микенска цивилизација). Грчки митови (појам, примери) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, олимпијске игре).</p> <p><u>Проширени садржаји</u> Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Драконт, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба</p>	111/114/115/116/118/119/1110/121/122/123//124/125/211/212/213/214/216/221/222/224/225/311/313/314/316/326	Слушају, Записују, Закључују, Упоређују, Уочавају, Посматрају, Анализирају, Одговарају на постављена питања	Издаје ново градиво. Објашњава нове појмове и чињенице. Помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе. Записује на табли. Користи аудио-визуелна наставна средства. Подстиче ученике на активно учење на часу	Дијалогска метода, монолошка метода, метода рада на тексту, показивање, посматрање
---------------	---	---	---	----	--	--	---	---	--	--

<b>АНТИЧКИ РИМ</b>	<b>6</b>	<b>3</b>	<b>1</b>	<b>10</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• лоцира на историјској карти простор настанка и ширења Римске државе;</li> <li>• наведе основне разлике између античке римске републике и царства;</li> <li>• разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима;</li> <li>• истражи основна обележја и значај религије античког Рима;</li> <li>• илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет;</li> <li>• пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античком Риму;</li> <li>• наведе најзначајније последице настанка и ширења хришћанства;</li> <li>• лоцира на карти најважније римске локалитете на територији Србије;</li> <li>• користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.</li> </ul>	<p><u>Основни садржаји</u> Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абецеда, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). <u>Проширени садржаји</u> Етрурци. римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.</p>	11/114/115/116/118/119/1110/121/122/123//124//125//211/212/213/214/216/221/222/224/225/311/313/314/316/326	Слушају, Записују, Закључују, Упоредују, Уочавају, Посматрају, Анализирају, Одговарају на постављена питања	Издаже ново градиво. Објашњава нове појмове и чињенице. Помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе. Записује на табли. Користи аудио-визуелна наставна средства. Подстиче ученике на активно учеће на часу	Дијалогска метода, монолошка метода, метода рада на тексту, показивање, посматрање
	<b>УКУПНО</b>	21	11	4	36					

**ГЕОГРАФИЈА  
ПЕТИ РАЗРЕД**

## Годишњи фонд часова 36

Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

**Оперативни задаци** наставе географије су да ученици:

- упознају предмет проучавања, поделу и значај географије као наставног предмета и науке уопште;
- стекну најосновнија знања о васиони и васионским телима и њиховим основним својствима;
- стекну основна знања о Сунчевом систему, о Земљи као планети, њеном настанку, облику и величини
- стекну основна знања о Земљиним кретањима и њиховим последицама;
- схвате унутрашњу грађу Земље и да разумеју данашњи распоред копна и мора и изглед рељефа;
- разумеју антропогене утицаје на рељеф;
- стекну основна знања о структури и саставу атмосфере;
- усвоје основна знања о времену и метеоролошким елементима, клими, климатским факторима и основним типовима климе на Земљи;
- разумеју потребу очувања и заштите атмосфере;
- упознају основне појаве, процесе и феномене у хидросфери и географски размештај хидрографских објеката, као и њихове одлике;
- схвате значај вода на Земљи;
- упознају биљни и животињски свет, утицај природних фактора и човека на њихов развој, хоризонтални и вертикални распоред, као и међусобну условљеност и значај;
- упознају људске активности које утичу на квалитет животне средине и схвате неопходност њеног очувања, унапређивања и заштите;
- се оспособе за коришћење географске литературе, Интернета и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива;
- развијају способности за активно стицање и примену знања из географије кроз самостално учење и истраживање;

**Корелација:**

- познавање природе и друштва
- математика
- историја
- ликовна култура
- биологија

Тема	Број часова			Исходи	Садржаји	Образовни стандарди	Начин остваривања програма		
	обрада	утврђивање	укупно				Активност наставника	Активност ученика	методе
1. Човек и географија	1	0	1	<ul style="list-style-type: none"> <li>- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком;</li> <li>- повеже географска знања свету са историјским развојем људског друштва и научно- техничким прогресом;</li> <li>- на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека;</li> <li>- разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи;</li> </ul>	<p>Ширење географских хоризоната и велика географска открића. Одговорност човека према планети Земљи</p>	ГЕ 1.1.1. ГЕ 1.2.1.	<ul style="list-style-type: none"> <li>-ученици активно учествују у наставном процесу</li> <li>-слушају</li> <li>-упоређују</li> <li>-утврђују календар</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-усмерава</li> <li>-објашњава</li> <li>-мотивише</li> <li>-пружа подршку</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>дијалогска, илустративно</li> <li>- Демонстра- тивна</li> </ul>
2.Ва-сиона	3	2	5	<ul style="list-style-type: none"> <li>- разликује појмове васиона галаксија, Млечни пут, Сунчев систем, Земља;</li> <li>- објасни и прикаже структуру Сунчевог система и положај Земље у њему;</li> <li>- разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике;</li> <li>- одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене;</li> </ul>	<p>Васиона, галаксија, Млечни пут звезде, сазвезђа. Сунчев систем: Сунце, планете, сателити, Месец, месечеве мене, астероиди,</p>	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2.	<ul style="list-style-type: none"> <li>-ученици активно учествују у наставном процесу</li> <li>-слушају</li> <li>-посматрају</li> <li>-одговарају на питања користећи већ стечена знања</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-објашњава</li> <li>-усмерава</li> <li>-наводи ситуацију</li> <li>-сугерише</li> <li>-поставља проблем</li> <li>-дискутује</li> <li>-анализира</li> <li>-мотивише</li> <li>-проверава</li> <li>-упућује на изворе знања</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>монологска, дијалогска, демонстра-ци она, илустраци- она, текст метода</li> </ul>

					комете, метеори.			-испитује	
3.Пла-нета Земља 3.1.Облик Земље и структура њене површине	1	1	2	- помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; - помоћу карте опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана; - примерима објасни деловање Земљине теже на географски омотач;	Облик и димензије Земље, распоред копна и водна Земљи Сила Земљине теже, глобус екватор, полови.	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3. ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2.			
3.2.Земљи- на кретања	2	1	3	- разликује и објасни Земљина кретања и њихове последице; - повеже смер ротације са сменом дана и ноћи; - повеже нагнутост земљине осе са различитом осветљеношћу површине Земље; - повеже револуцију Земље са сменом годишњих доба на северној и јужној полулопти и појавом топлотних појасева;	Ротација Земље и Последица ротације: смена обданице и ноћи, привидно кретање Сунца, локално време. Револуција Земље и последице револуције неједнака дужина обданице и ноћи током године, смена годишњих доба, календар, топлотни појасеви.	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3. ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2.			
3.3.Уну- трашња грађа и релеф Земље ( Литосфера)	6	3	9	- разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже, унутрашња топлота Земље); - разликује основне омотаче унутрашње грађе Земље; - наведе спољашње силе	Постанак и унутрашња грађа Земље, Литосферне плоче : кретање плоча, промена положаја	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 1.2.4. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3. ГЕ 3.2.1.	-ученици активно учествују у наставном процесу -слушају -посматрају	-објашњава -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља	монолошка, дијалозна, демонстра-ци она, илустраци- она, текст метода

				<p>(ветар, вода) Земље;  - помоћу карте и цртежа опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање);  - разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији;  - наведе поступке које ће предузети за време земљотреса ;  - опише процес вулканске ерупције и њене последице;  - помоћу фотографија или узорка стена разликује основне врсте стена, описује њихов настанак и наводи примере за њихово коришћење;  - помоћу карте, цртежа и мултимедија објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину;  - разликује ерозивне и акумулативне процесе;  - наведе примере деловањ човека на промене у реље (брране, насипи, копови);</p>	<p>континената.  Вулканизам и земљотреси : елементи, настанак, зоне појава у свету и Србији, последице и шта радити у случају земљотреса.  Стене : магматске, седиментне, метаморфне.  Постанак рељефа процесима набирања и раседања, планине, низије, надморска и релативна висина.  Обликовање рељефа дејством воде (радом река, таласа, леда, растварање стена) и ветра.  Човек и рељеф (позитивни и Негативни утицаји).</p>	<p>ГЕ 3.2.2.</p>	<p>-одговарају на питања користећи већ стечена знања</p>	<p>проблем  -дискутује  -анализира  -мотивише  -проверава  -упућује на изворе знања  -испитује</p>	
<p>3.4.Ваздушни омотач Земље ( Атмосфера )</p>	4	2	6	<p>- опише структуру атмосфере; - наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); - разликује појам времена од</p>	<p>Атмосфера(састав, структура и значај). Време и клима: климатски елементи и појаве (температура, притисак,</p>	<p>ГЕ 1.2.1.  ГЕ 1.2.2.  ГЕ 1.2.3.  ГЕ 1.2.4  ГЕ 2.2.1.  ГЕ 2.2.2.  ГЕ 2.2.3  ГЕ 3.2.1.</p>	<p>-ученици активно учествују у наставном процесу  -слушају  -посматрају</p>	<p>-објашњава  -усмерава  -наводи ситуацију  -сугерише  -поставља</p>	<p>монолошка, дијалогска, демонстра-ци она, илустраци- она, текст метода</p>



				појма клима; - наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; - графички представи и чита климатске елементе (климадијаграм) користећи ИКТ; - користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; - наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; - наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја )	влажност ваздуха, падавине, облачност, ветар). Климатски чиниоци, основни типови климе. Човек и клима (атмосферске непогоде, утицај човека на климу).	ГЕ 3.2.2.	-одговарају на питања користећи већ стечена знања	проблем -дискутује -анализира -мотивише -проверава -упућује на изворе знања -испитује	
3.5.Воде на Земљи ( Хидро-сфера )	5	2	7	- уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; - наведе и опише својства морске воде; - помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; - наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови на речном току); - разликује типове језерских басена према начину постанка; - наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни	Светско море и његова хоризонтална подела, својства морске воде (сланост, температура, боја, провидност), кретање морске воде (таласи, цунами, плима и осека, морске струје). Воде на копну: подземне воде и извори, реке, језера и ледници. Човек и вода - поплаве и	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 1.2.4. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3.	-ученици активно учествују у наставном процесу -слушају -посматрају -одговарају на питања користећи већ стечена знања	-објашњава -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -дискутује -анализира -мотивише -проверава -упућује на изворе знања -испитује	монолошка, дијалoшка, демонстра-ци она, илустраци-она, текст метода

				последиче њиховог дејства; - наведе поступке које ће предузети за време поплаве и након ње; - наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиђа последице таквог понашања	бујице, заштита вода од загађења.				
3.6. Биљни и Животињски свет на Земљи (Биосфера )	2	1	3	- пмпћу карте ппвеже климатске услпве са распрпстраоенпшћу живпг света на Земљи; - пмпћу карте наведе прирпдне зпне и карактеристичан живи свет у оима; - ппише утицај чпвека на изумираое пдређених биљних и живптиоских врста; - наведе примере за заштиту живпг света на Земљи.	Распростира ње биљног и животињског света на Земљи. Угроженост и заштита живог света.	ГЕ 1.2.1. ГЕ 1.2.2. ГЕ 1.2.3. ГЕ 1.2.4. ГЕ 2.2.1. ГЕ 2.2.2. ГЕ 2.2.3 ГЕ 3.2.1. ГЕ 3.2.2.	-ученици активно учествују у наставном процесу -слушају -посматрају -одговарају на питања користећи већ стечена знања	-објашњава -усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -дискутује -анализира -мотивише -проверава -упућује на изворе знања -испитује	монолошка, дијалoшка, демонстра-ци она, илустраци-она, текст метода
<b>укупно</b>	<b>24</b>	<b>12</b>	<b>36</b>						

## ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – 5. РАЗРЕД

**Циљ** наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

**Преглед тема/комуникативних функција, исхода, наставних садржаја и оперативних задатака, броја часова по теми и укупно**

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ (Комуникативне функције)	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
	По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:	Ученици у усменој и писменој комуникацији уче и увежбавају:			
<b>1. Introduction</b> <b>Увод</b> Поздрављање; представљање себе и других и тражење/давање информа-ција о себи и другима у ширем друштвеном контексту; описивање способности у садашњости; описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; изражавање молби и захтева.	- разумеју краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставна језичка средства; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; -разумеју једноставније текстове у којима се описују способности у садашњости; - размене информације које се односе на способности; - опишу сталне способности у садашњости користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставнији опис живих бића, предмета и места и положаја у простору; - опишу жива бића, предмете и места и положаја у простору, користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и формулишу једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - питају и кажу шта неко има / нема и чије је нешто; - разумеју и реагују на једноставне молбе; - упуте једноставне молбе; - уочавају сличности и разлике у култури становања (разлика у појму „башта“) и породичним односима у ВБ и код нас, начину разоноде и популарним спортовима/активностима међу децом и младима.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>Hi! Welcome to my house. I'm Emma. This is my best friend. Her name is Polly. These are my parents. Their names are Peter and Susan. Susan is Emma and Jake's mother. This is my parents' car. What's your address /postcode /phone number? What sports are you interested in? Is this bike yours? No, it isn't mine. Jake's the boy with short dark hair. Where's the man with the violin? He's next to the clock. Where's the racket? It's in the bag. What colour is the hat? It's blue. (The Present Simple Tense глагола to be, присвојни придеви и присвојне заменице, Саксонски генитив, описни придеви, предлози за место); Can you play the guitar? Yes, I can. No, I can't. What can you do? I can't play the guitar, but I can play the piano. (модални глагол can за изражавање способности); May/Could/Can I speak to Mr Hill, please? (модални глаголи can/could/may за изражавање молби и захтева-WB); I've got three photographs, but I haven't got a ball. He's got a ruler. She hasn't got an apple. Have you got an umbrella? Yes, I have./No, I haven't. What have you got? (Have got за изражавање поседовања); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему (слушају, читају, говоре и пишу); сличности и разлике у културама.                 </i>	3	0	3

<p><b>2. My life</b> <b>Мој живот</b> Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми); изражавање допадања/недопадања; описивање и честитање празника и рођендана.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- препознају и именују појмове који се односе на тему;</li> <li>- разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности;</li> <li>- размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;</li> <li>- опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа;</li> <li>- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту;</li> <li>- поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе;</li> <li>- у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима;</li> <li>- опишу дневни / недељни распоред активности;</li> <li>- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања;</li> <li>- изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење;</li> <li>- разумеју честитку и одговоре на њу;</li> <li>- упуте пригодну честитку;</li> <li>- разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја;</li> <li>- уоче сличности и разлике у временској организацији школске године у ВБ и код нас (мали и велики распуст)</li> </ul>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>We live in London. Our flat is on the third floor. School starts at twenty to nine. On Thursdays, I don't go home at half past three. I have a piano lesson. My sister doesn't go to high school. He never puts the knives and forks in the right place. Do you always take the bus to school? What time do you get up/go to bed? When does summer start in Australia? What's the date today? It's 26th of September. How do children in Britain celebrate birthdays? When does the school year start in Britain? What's your favourite month? My favourite month is September because my birthday is in September. I don't like September because the school year starts in September. What do people in America celebrate on the 4th July? Where do meerkats live? How do people in Britain celebrate Christmas/Easter? What is Shrove Tuesday? When do people in the USA celebrate Halloween/Thanksgiving? What is the biggest festival in Scotland? And in Serbia?</i> (<b>The Present Simple Tense за сталне и уобичајене радње, прилози учесталости, основни и редни бројеви-WB</b>); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (<b>слушају, читају, говоре и пишу</b>).</p>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>6</b>
<p><b>3. Revision and test 1</b> <b>Понављање и тест 1</b> Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми);</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне и уобичајене радње/активности;</li> <li>- размене информације које се односе на дату комуникативну ситуацију;</li> <li>- опишу сталне, уобичајене радње/активности користећи неколико везаних исказа;</li> <li>- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења о хронолошком времену у ширем комуникативном контексту;</li> <li>- поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе;</li> <li>- у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима;</li> <li>- разумеју и, примењујући једноставнија језичка средства, опишу начин прославе рођендана, као и време и начин прославе празника у земљама енглеског говорног подручја.</li> </ul>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>2</b>

<p><b>4. Animals</b> <b>Животиње</b> Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; описивање догађаја у причама; изрицање обавеза; изражавање интересовања, допадања/недопадања</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- препознају и именују појмове који се односе на тему;</li> <li>- разумеју једноставније текстове у којима се описују тренутне радње;</li> <li>- размене информације које се односе на тренутне радње/активности;</li> <li>- разумеју и размене информације које се односе на тренутне и сталне /уобичајене радње/активности</li> <li>- опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа;</li> <li>- разуме и реагује на своје и туђе обавезе;</li> <li>- размени једноставније информације које се односе на своје и туђе обавезе и правила понашања;</li> <li>- представе листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;</li> <li>- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања;</li> <li>- опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.</li> </ul>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре – <i>We're learning about the animals here on the farm. They aren't looking at us. I'm not watching TV. I'm doing my homework. What are you doing? Where are they going? (The Present Continuous Tense за изражавање тренутних радњи); At the moment I'm feeding the penguins. I feed them every day. They eat fish. Liam always cleans the animals' houses in the afternoon. Today he's cleaning the elephants' house. (The Present Simple / The Present Continuous – разлике у значењу); I must put out the rubbish. She must tidy up her room. (модални глагол must за изражавање обавеза); While he is sitting under the tree, a nut falls on him. When he sees the animals, he stops them. (The Present Simple Tense и The Present Continuous Tense у причама/наративно + личне заменице у функцији објекта); Lucy is crazy about football. Do you like playing tennis? What do you like doing? Pavle hates getting up early. (be interested in/ good/bad at, crazy about, like/love/hate-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>	10	4	6
<p><b>5. The first written test</b> <b>Први писмени задатак</b> Описивање догађаја у садашњости – тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; изражавање интересовања, допадања/недопадања.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности користећи неколико везаних исказа;</li> <li>- разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на жеље, интересовања и изражавање допадања и недопадања;</li> <li>- опишу своје и туђе жеље и интересовања и изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење.</li> </ul>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у теми 4; задатке слушања, читања и вођеног писања.</p>	3	0	3

<p><b>6. Holidays</b> <b>Распусти</b> Описивање догађаја и способности у прошлости.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;</li> <li>- размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;</li> <li>- опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости;</li> <li>- опишу неки историјски догађај, историјску личност и сл.</li> </ul>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>I was ill yesterday. She wasn't on holiday last week. Were they at a theme park? No, they weren't./Yes, they were. (The Past Simple Tense глагола to be). We travelled to Spain by plane. We grabbed our luggage and...He forgot his passport. I fell over and hurt my knee. Did you enjoy it there? Yes, I did./No, I didn't. He didn't want to come home. We didn't enjoy our holidays because the weather was bad. Where did you spend your summer holiday? How did you travel? (The Past Simple Tense правилних и неправилних глагола) Could you read when you were six? Boris could drive when he was six. (Модални глагол could за изражавање способности у прошлости-WB); кратке текстове и дијалоге који се односе на тему и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>	10	4	6
<p><b>7. Food</b> <b>Храна</b> Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега;</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- препознају и именују појмове који се односе на тему;</li> <li>- разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима;</li> <li>- изразе, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;</li> <li>- разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих;</li> <li>- изразе присуство/одсуство нечега;</li> </ul>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>I'm really hungry. Do you want my cheese sandwich? Yes, please. Thank you. I haven't got any food for you. Well, have you got any water? I've got some vegetables. Do you eat any chocolate? Yes, I eat a lot of chocolate. Do you drink any milk? Yes, I usually have some milk for breakfast. There isn't any dog food. How many bananas/much cheese do we need? You need a few apples and a little water. (бројиве и небројиве именице, детерминатори some, any, no, much, many, a lot of, a few, a little)</i></p>	10	4	6

<p>изражавање допадања/недопадања; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина и цена; изражавање упутства (рецепт за припремање хране)</p>	<p>-разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на описивање допадања и недопадања;  - изразе допадање и недопадање уз једноставно образложење;  - разумеју и једноставне молбе и захтеве и реагују на њих;  - упуте једноставне молбе и захтеве;  - затраже и пруже кратко обавештење;  - се захвале на једноставан начин;  - разумеју једноставније изразе који се односе на количину нечега;  - питају и кажу колико нечега има/ нема, користећи једноставнија језичка средства;  - на једноставан начин затраже артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта;  - састави списак за куповину – намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.)  - изрази количину у мерама – 100 гр шећера, 300 гр брашна и сл.  - уоче сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас.</p>	<p><i>Do you like coffee? No, I don't. I never drink it. He wants 'pljeskavica' for lunch because he likes it. Mmmm! I love cheese. Can I have an orange, please? A loaf of bread, a bunch of bananas, two bags of sweets, a tin of tuna... Anything else? That's £ 80. Here you are. Thank you. You will need 300 g flour, 200 g butter...; Pour the cooked apples into a dish. Put the dish into the oven. (императив, неодређени и одређени члан a/an, the – прво поменути, другоменути); кратке и дуге текстове и дијалоге који се односе на тему (рецепте за припремање хране, разговор у продавници...) и интеркултурне садржаје (слушају, читају, говоре и пишу).</i></p>			
<p><b>8. Revision and test 2</b>  <b>Понављање и тест 2</b>  Описивање догађаја и способности у прошлости; изражавање присуства/одсуства нечега;</p>	<p>- разумеју краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости;  - размене информације у вези са догађајима и способностима у прошлости;  - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости;  - разумеју једноставне исказе који се односе на присуство/одсуство нечега и реагују на њих;  - изразе присуство/одсуство нечега;</p>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведене комуникативне функције, а које су се радиле у претходне две теме; вештине слушања, говора, читања и писања, као и знања о језику.</p>	<p>2</p>	<p>0</p>	<p>2</p>

<p><b>9. The world</b>  <b>Свет</b>  Описивање карактеристика места; изражавање положаја у простору; описивање живих бића; исказивање метеоролошког времена;</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства;</li> <li>-упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</li> <li>- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</li> <li>- опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима – ВБ и САД;</li> <li>- часовне зоне – Београд – Лондон</li> </ul>	<p>Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре  <i>How high is that mountain? It's 2000 metres high. How wide is the river? It's 500 metres wide. How deep is the lake? It's 50 metres deep. How long is the tunnel? It's 2 kilometres long. He's taller than me. He's the tallest. I am better at English, but he's better at Maths. Who's the best student in your class? It's windy today, It was rainy yesterday. It's usually hot in summer. It's usually wet here. The weather in the north-west of England is cold. The weather in the south is nicer than in the north, wetter than in the south. It's warmer and drier in the south, but it's more crowded. Where is the coldest place in the world? What is the fastest animal in the world?...as light as a feather, as white as the snow...This is as bad as Hillside. (компарација придева – сви облици + облик as...as, The Present Simple Tense, The Present Continuous Tense, The Past Simple Tense)</i>  <b>У договору са наставником географије, одрадиће се часовне зоне.</b></p>	<b>10</b>	<b>4</b>	<b>6</b>
<p><b>10. The second written test</b>  <b>Други писмени задатак</b>  Описивање живих бића, појава и места.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- разумеју једноставне описе живих бића, појава и места и опишу их користећи једноставна језичка средства;</li> <li>-упореде и опишу карактеристике живих бића, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;</li> <li>- разумеју, траже и дају једноставнија обавештења метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту;</li> <li>- опишу метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима ВБ и САД;</li> <li>- часовне зоне</li> </ul>	<p>Лексику и језичке структуре које се односе на тему и наведену комуникативну функцију, а које су се радиле у претходној теми; задатке слушања, читања и писања.</p>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>3</b>



<b>11. Entertainment</b> <b>Забав</b> Исказивање жеља, планова и намера; изрицање обавеза; позив на заједничку активност; исказивање предлога;	- разумеју жеље планове и намере и реагују на њих; - размене једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; - саопште шта они или неко други желе, планирају, намеравају; - разумеју једноставније предлоге и одговоре на њих; - упуте једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање; - разумеју једноставно формулисане предлоге и реагују на њих; - затраже и упуте једноставно формулисане предлоге; - опишу најпознатија уметничка дела примерених узрасту из области филма.	Изразе и речи које се односе на тему; језичке структуре <i>What does Laura want to do this evening? I am going to watch TV because parents are not going to be at home this evening. Are you going to watch 'Hollyoaks'? Yes, I am. No, I am not. What's Marko going to do? He's going to play football. (Going to за изражавање будућих планова, The Present Simple (want)) She has to get up early. I don't have to get up early on Saturdays. Do you have to get up early on Saturdays? Yes, I do. No, I don't. (Have to за изражавање обавеза) Let's go swimming this evening! That's a good idea. Why don't we meet outside the cinema? OK. What time? How about twenty past two. Fine. I'll see you there at twenty past two. What shall we do today? Why don't we play football? (The Present Simple Tense ( be, want) Императив, Why don't we /you....?How about...? Will за одлуке у тренутку говора)</i>	<b>9</b>	<b>4</b>	<b>5</b>
<b>Укупан број часова:</b>			<b>72</b>	<b>24</b>	<b>48</b>

Број и назив теме	Облици рада	Метод	Стандарди постигнућа	Процена и провера постигнућа	Корелација	Активности ученика	Активности наставника
<b>1. Introduction</b> Увод	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.	КМ – читај/слушај и покажи/понови/допуни/штиклирај/исправ и грешку; ТПР, пантомима; играње улога, симулација; игра меморије; усмено и писмено описивање слике.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима, тестови вештина и различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, музичка култура, физичко васпитање.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песмицу; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

<b>2. My life</b> <b>Мој живот</b>	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, математика.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
---------------------------------------	--	---	---	---	--	---	---

<b>3. Revision and test 1</b> <b>Понављање и тест 1</b>	Фронтални, индивидуални, у пару, групни – током вежбања.  Тест – индивидуално	КМ – читај/слушај и исправи информације/допуни дијалоге/одговори на питања; гледај слику и опиши/одговори на питања; вођени дијалог и вођено писање састава и усмено излагање.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања.  Тест слушања, читања и писања	Грађанско васпитање, српски језик, математика.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде тест.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
--	---	--	--	--	--	--	---

<b>4. Animals</b> <b>Животиње</b>	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, биологија.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
--------------------------------------	--	---	---	---	---	---	---

<b>5. The first written test</b> <b>Први писмени задатак</b>	Фронтални, индивидуални, у пару – припрема и исправак; индивидуални – израда писменог задатка	КМ – прочитај/слушај и заокружи/допуни/одговори на питања/преуреди текст; напиши кратак састав/имејл/СМС поруку.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују, уочавају и исправљају грешке; раде писмени задатак.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
---	---	--	--	--	------------------------------------	--	---

<b>6. Holidays</b> <b>Распусти</b>	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.7. 2.3.8.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови вештина, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, историја.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
---------------------------------------	--	---	--	---	--	---	---

<b>7. Food</b> <b>Храна</b>	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, биологија, географија, математика.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
--------------------------------	--	---	--	---	---	---	---

8. Revision and test 3 Понављање и тест 3	Фронтални, индивидуални, у пару, групни – током вежбања.  Тест – индивидуално.	КМ – читај/слушај и исправи информације/допуни дијалоге/одговори на питања /штикли-рај одговарајућу информацију/одговори на питања; вођени дијалог и вођено писање састава.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама – током вежбања.  Тест слушања, читања и писања	Грађанско васпитање, српски језик.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде тест.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
9. The world Свет	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, географија.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
10. The second written test Други писмени задатак	Фронтални, индивидуални, у пару – припрема и исправак; индивидуални – израда писменог задатка	КМ – слушај/ прочитај и заокружи/допуни/одговори на питања/ преуреди текст; напиши кратак састав/ поруку.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.	Посматрање и праћење, усмена и писмена провера кроз задатке.	Грађанско васпитање, српски језик.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде тест.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.

11. Entertainment Забавна	Фронтални, индивидуални, у пару, групни.	КМ – читај/слушај и понови/одговори на питања/попуни табелу/допуни текст/повежи; играње улога, симулација; вођени дијалог; вођено писање састава и усмено излагање.	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 1.3.5. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.9. 2.1.10. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5. 2.3.6.	Посматрање и праћење, усмена провера кроз играње улога у паровима, симулације у паровима и групама, задаци у радној свесци, тестови слушања, различите технике формативног оцењивања.	Грађанско васпитање, српски језик, филмска уметност.	Ученици активно учествују у наставном процесу; самостално закључују значења израза и речи, као и форму и значења граматичких садржаја; раде вежбе слушања, читања, говора и писања; глуме, симулирају, певају песму; раде пројекте.	Наставник мотивише ученике за рад; подстиче сарадњу и самосталност у раду, креативно / критичко мишљење; пружа подршку; прати и евидентира рад и напредовање ученика.
------------------------------	--	---	---	---	--	---	---

## БИОЛОГИЈА ЗА 5. РАЗРЕД

**Годишњи фонд часова 72**

**Циљ и задаци**

**Циљ** наставе биологије у основној школи је да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја упознају основне појмове о живом свету, његовом историјском развоју, природним појавама и законитостима које у њему владају. Изучавањем биологије код ученика треба развијати основну научну писменост, логичко расуђивање, способност критичког мишљења, свест о властитом положају у природи, објективност и логичко расуђивање, љубав према природи и осећање дужности да чувају и заштите природу, да развијају хигијенске навике и здравствену културу.

**Задаци** наставе биологије су да ученици:

- схвате улогу и значај биологије за напредак човечанства и одрживог развоја;
- разумеју поступност у развоју живог света;
- схвате да су жива бића груписана према сродности у пет царстава;
- стекну основна знања о грађи и функционисању живих бића;
- развију способност повезивања појмова и процеса у живим бићима и природи;
- стекну знања о разноврсности и распрострањености живих бића;
- схвате узајамне односе живих бића и животне средине, као и динамику кружења материје и протисања енергије;
- развију осећање одговорности према стању животне средине;
- схвате степен угрожености биосфере и улогу сваког појединца у њеној заштити и унапређивању;
- упознају грађу и функционисање човечијег организма;
- стекну неопходне хигијенске навике за очување сопственог здравља и здравља других људи;
- схвате да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима;
- користе методе посматрања, мерења и експеримента;
- приликом избора будућег занимања имају јасну представу о занимањима везаним за биологију, што ће им омогућити квалитетно професионално усмеравање.

Наставна тема	обрада	вежбе	утврђивање	систематизација	Укупан број	Исходи	Садржаји	Обр. стандарди	Наставне методе	Активности ученика	Активности наставника
I УВОД У БИОЛОГИЈУ	2	0	1	0	3	- Истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада. - Користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата.	Жива бића, нежива природа и биологија.	БИ.1.6.1., БИ.1.6.3., БИ.2.6.1., БИ.2.6.2., БИ.3.6.2.	монологшка, дијалогшка,	запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, активно учествује у извођењу експеримента, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство, практично примењује стечено знање, одговара на питање, поставља питање	уознаје ученике са циљевима и садржајима програма  уознаје их са правилима рада  редовно прати рад и залагање ученика на часу  води рачуна о индивидуализацији приступа ученику  подстиче код ученика развој мишљења и разумевања  врши огледе и објашњава их употребљава лабораторијски прибор  помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе  користи аудио-визуелна наставна средства
II ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	14	9	5	1	29	- истражује особине живих бића према упутствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; - групише жива бића према њиховим заједничким особинама; - одабира макро -морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;	Особине живих бића: ћелијска грађа, исхрана, дисање, излучивање, надражљивост, покретљивост, размножавање, раст и развиће. Једноћелијски и вишећелијски организми. Основе класификације: главни (морфолошки) карактери и особине важне за класификацију. Формирање скупова карактера који се уклапају једни у друге (груписање живих бића). Исхрана. Храна као извор енергије и градивних супстанци потребних за обављање свих животних процеса. Дисање као размена гасова у различитим срединама. Излучивање. Надражљивост. Покретљивост - кретање. Размножавање: бесполно и полно. Раст и развиће. Дужина живота. Промене које човек пролази током развића; пубертет и полна зрелост.	БИ.1.1.1., БИ.1.1.3, БИ.1.2.1. БИ.1.2.2, БИ.1.2.3  БИ.2.1.3. БИ.2.2.3.  БИ.1.6.1., БИ.1.6.3., БИ.2.6.1., БИ.2.6.3. БИ.3.6.1., БИ.3.6.2.	Монологшка, дијалогшка, демонстративна, метода експеримента и посматрања лабораторијска метода, практичан рад		

III ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	5	1	1	1	8	идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; - једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;	Живот у воденој и копненој средини - изглед, прилагођености на начин живота  Живот у води - изглед, прилагођености на начин живота. Живот на копну - изглед, прилагођености на начин живота. Живот под земљом - изглед, прилагођености на начин живота.	БИ.2.1.2. БИ.2.3.3. БИ.3.1.1  БИ.1.6.3. БИ.3.6.2.	Монолошка, демонстративна, експериментална и лабораторијска практичан рад		
IV НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	4	3	2	1	10	прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању, обради података и приказу резултата;	Преношење особина са родитеља на потомке. Разлике родитеља и потомака. Разлике полног и бесполог размножавања у настанку варијабилности. Јединке унутар једне врсте се међусобно разликују (варијабилност) - узроци варијабилности: наслеђивање и утицај средине на развиће сваке јединке. Варијабилност организама унутар врсте је предуслов за еволуцију.	БИ.1.3.1. БИ.1.3.2.  БИ.1.6.1., БИ.1.6.3., БИ.2.6.1., БИ.2.6.3.	Монолошка, демонстративна,	запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, учествује у извођењу експеримента, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство, практично примењује стечено знање, одговара на питање, поставља питање	Редовно прати рад и залагање ученика на часу  води рачуна о индивидуализацији приступа ученику  подстиче код ученика развој мишљења и разумевања  врши огледе и објашњава их  помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе  користи аудио-визуелна наставна средства

V ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	4	5	3	1	13	<p>доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи;</p> <p>- направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу;</p> <p>- предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин;</p> <p>- илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;</p>	<p>Жива бића из непосредног окружења. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. Заштита живих бића и животне средине. Пројекат очувања природе у мом крају. Дивље животиње као кућни љубимци - да или не. Значај врста за човека (самоникло јестиво, лековито, отровно биље; животиње као храна и могући преносиоци болести, отровне животиње).</p>	<p>БИ.1.1.3., БИ.2.1.3., БИ.1.4.2. БИ.1.4.3 БИ.1.4.4. БИ.2.4.4. БИ.3.4.2.</p> <p>БИ.1.6.1 БИ.2.6.1</p>	<p>Монолошка, дијалогска, демонстративна, метода експеримента и посматрања лабораторијска метода практичан рад</p>	<p>запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, учествује у извођењу експеримента, организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство, практично примењује стечено знање, одговара на питање, поставља питање када му није јасно</p>	<p>редовно прати рад и залагање ученика на часу</p> <p>води рачуна о индивидуализацији приступа ученику</p> <p>подстиче код ученика развој мишљења и разумевања</p> <p>употребљава лабораторијски прибор</p> <p>врши огледе и објашњава их</p> <p>помаже ученицима да схвате узрочно-последичне везе</p> <p>користи аудио-визуелна наставна средства</p>
VI ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	4	1	3	1	9	<p>- идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.</p>	<p>Здрава исхрана и унос воде. Енергетски напаци. Штетност дуванског дима и психоактивних супстанци. Физичка активност и здравље. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.</p>	<p>БИ.1.5.3., БИ.3.5.5. БИ.2.5.3., БИ.2.5.4.</p>	<p>Монолошка, дијалогска, писаних радова,</p>		
<b>УКУПНО</b>	<b>33</b>	<b>19</b>	<b>15</b>	<b>5</b>	<b>72</b>						



# ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

## V РАЗРЕД

### Годишњи фонд часова 36

Циљ учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
<b>ИНФОРМАЦИОНО КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ</b>	<p>Ученик уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу</li><li>- правилно користи ИКТ уређаје</li><li>- именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја</li><li>- прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса</li><li>- прилагоди радно окружење кроз основна подешавања</li><li>- креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)</li><li>- креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)</li><li>- примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа</li><li>- креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сараднички)</li><li>- сачува и организује податке</li><li>- разликује основне типове датотека</li></ul>	<p>Предмет изучавања информатике и рачунарства. ИКТ уређаји, јединство хардвера и софтвера. Подешавање радног окружења. Организација података. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијом. Рад са презентацијама.</p> <p>Оспособити ученике за рад у програму за управљање документима на рачунару, проналажење, копирање/пренос докумената са екстерних уређаја и меморија. Представити функције стандардних дијалога за читавање, снимање и проналажење датотека.</p> <p>Ученици треба да буду у стању да разумеју намену основних делова дигиталних уређаја које користе.</p> <p>У петом разреду ученик треба да креира и уреди дигиталне слике/цртеже коришћењем расположивих алата изабраног програма (селектовање, копирање, лепљење, промену величине слике, додавање и брисање облика, одсецање дела слике, чување, затварање, проналажење, дораду и чување продукта, као и алате за зумирање, унос текста, употребу "четкице", "гумице" и сл.).</p>	<b>9</b>	<b>8</b>	<b>1</b>

<p><b>ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја;</li> <li>- доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине</li> <li>- разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету</li> <li>- реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета</li> <li>- приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај</li> <li>- информацијама на интернету приступи критички</li> <li>- спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету</li> <li>- разуме значај ауторских права</li> <li>- препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем</li> <li>- рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету</li> </ul>	<p>Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин. Правила безбедног рада на интернету. Претраживање интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података. Заштита здравља, ризик зависности од технологије и управљање временом.</p> <p>Оспособљавање ученика за безбедну комуникацију у дигиталном окружењу</p> <p>При реализацији тематске целине Дигитална писменост појаснити ученицима шта значи коришћење ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин, и нагласити да то није обавеза само ИТ стручњака већ свих корисника. Демонстрирати функције антивирусног програма и заштитног зида.</p>	<p>5</p>	<p>4</p>	<p>1</p>
<p><b>РАЧУНАРСТВО</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке</li> <li>- схвати математичко-логички смисао речи "и", "или", "не", "сваки", "неки", израза "ако...онда" - зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски</li> <li>- наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема</li> <li>- креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу</li> <li>- сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби</li> <li>- користи математичке операције за израчунавања - објасни сценарио и алгоритам пројекта</li> <li>- анализира и дискутује програм</li> <li>- проналази и отклања грешке у програму</li> </ul>	<p>Увод у логику и скупове: унија, пресек, разлика; речи "и", "или", "не", "сваки", "неки", "ако...онда". Увод у алгоритме аритметике: писмено сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам. Увод у тему програмирања. Радно окружење изабраног софтвера за визуелно програмирање. Алати за рад са графичким објектима, текстом, звуком и видеом. Програм - категорије, блокови наредби, инструкције. Програмске структуре (линијска, циклична, разграната).</p> <p>Оспособљавање ученика за креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема</p>	<p>16</p>	<p>11</p>	<p>5</p>

<b>ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК</b>	сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака - одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта - наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка - вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен - поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника	Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења. Израда пројектног задатка у групи у корелацији са другим предметима. Представљање резултата пројектног задатка.	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>6</b>
------------------------------	---	---	----------	----------	----------

ТЕМА		НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		МЕТОДЕ	КОРЕЛАЦИЈА
		АКТИВНОСТ			
		НАСТАВНИКА	УЧЕНИКА		
Информационе комуникационе технологије	9	Објашњава појмове ИКТ, хардвер, и остале. Демонстрира рад у ОС Виндовс	Посматра, слуша, записује, ради у групи, решава проблеме везане за ОС	Монолошка, дијалогска, демонстративна, практична	Енглески језик, Техника и технологија
Дигитал на писмено ст	5	Објашњава, демонстрира, проверава,	Ради у групи, слуша, увежбава рад на интернету		Енглески језик
Рачунарство	16	Повезује математичко логичке појмове са информатичким, објашњава их Демонстрира рад у програму за визуелно програмирање	Усваја елементе дедуктивног закључивања, изводи једноставне операције, креира једноставан програм		Математика, енглески језик
Пројектна настава	6	Планира фазе пројектног задатка	Ради на пројектном задатку		
Σ	36				

# ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

РАЗРЕД: V

Годишњи фонд часова 72

**Циљ** Циљнаставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Редни број наставне теме	НАСТАВНЕ ТЕМЕ/ ОБЛАСТИ	Број часова по теми/о области	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	КОМПЕТЕНЦИЈЕ
1.	Животно и радно окружење	6	<ul style="list-style-type: none"><li>описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање</li><li>разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју</li><li>наводи занимања у области технике и технологије</li><li>процењује сопствена интересовања у области технике и технологије<ul style="list-style-type: none"><li>организује радно окружење у кабинету</li></ul></li><li>правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Упознат са техником, техничким достигнућима и значајем технике и технологије за развој савременог друштва.</li><li>Упознат са подручјима човековог рада и производње, занимањима и пословима у области технике и технологије.</li><li>Оспособљен да правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу.</li></ul>
2.	Саобраћај	14	<ul style="list-style-type: none"><li>процени како би изгледао живот људи без саобраћаја</li><li>класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени<ul style="list-style-type: none"><li>наводи професије у подручју рада саобраћаја</li></ul></li><li>направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија</li><li>разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила</li><li>правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају</li><li>користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима</li><li>аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник<ul style="list-style-type: none"><li>повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика<ul style="list-style-type: none"><li>одговорно се понаша као путник у возилу</li></ul></li></ul></li><li>показује поштовање према другим учесницима у саобраћају</li><li>анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Оспособљен за безбедно учешће у јавном саобраћају као пешак и бициклиста.</li><li>Одговорно се понаша као учесник у саобраћају.</li><li>Оспособљен да класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава</li><li>Упознат са професијама (занимањима) у подручју рада саобраћаја.</li><li>Оспособљен да препозна и избегава ризична понашања у саобраћају</li><li>Упознат са значајем коришћења заштитне опреме и сигурносног појаса као учесник у саобраћају.</li><li>Упознат са важном улоге ИКТ-а у савременом регулисању саобраћаја</li><li>Одговорно се понаша према другим учесницима у саобраћају</li><li>Примењује саобраћајни бонтон у возилима градског саобраћаја.</li></ul>

3.	Техничка и дигитална писменост	16	<ul style="list-style-type: none"> <li>самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет <ul style="list-style-type: none"> <li>правилно чита технички цртеж</li> <li>преноси податке између ИКТ уређаја</li> </ul> </li> <li>примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару</li> <li>користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима</li> <li>користи Интернет сервисе за претрагу и приступање online ресурсима <ul style="list-style-type: none"> <li>преузима одговорност за рад</li> </ul> </li> <li>представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Оспособљен за комуникацију на језику технике (техничка терминологија, израда и читање техничке документације).</li> <li>Оспособљен да самостално користи ИКТ технологију за међусобни пренос података, обраду слике, као и израду техничке документације (мини пројекта) на рачунару.</li> <li>Оспособљен да самостално и безбедно користи Интернет сервисе водећи рачуна о мерама заштите на интернету.</li> </ul>
4.	Ресурси и производња	20	<ul style="list-style-type: none"> <li>повезује својства природних материјала са применом</li> <li>објасни технологије прераде и обраде дрвета и коже, производње текстила и папира</li> <li>сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета</li> <li>правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега...)</li> <li>направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом</li> <li>самостално израђује једноставан модел</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Упознат са појмом природних ресурса на Земљи и са значајем њиховог очувања.</li> <li>Стекао основна знања о енергији, као и начинима рационалног коришћења исте.</li> <li>Изградио свест о неопходности очувања заштите животне средине и значају рециклаже материјала.</li> <li>Оспособљен да препозна и правилно примени савремене материјале и технологије.</li> <li>Оспособљен да правилно користи разне алате и прибор за ручну обраду папира, дрвета, текстила и коже.</li> <li>Оспособљен за развијање сопствене креативности, оригиналности и психомоторне способности.</li> <li>Оспособљен да самостално изради једноставан модел од идеје до реализације.</li> </ul>
5.	Конструкто рско моделовање	16	<ul style="list-style-type: none"> <li>самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе</li> <li>одабира материјале и алате за израду предмета/модела <ul style="list-style-type: none"> <li>мери, обележава и оцртава предмет/модел</li> </ul> </li> <li>ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате</li> <li>користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења</li> <li>самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ</li> <li>показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Стекао радне навике и оспособљен за сарадњу и тимски рад.</li> <li>Оспособљен да самостално или у групи израђује мини пројекат (бизнис план) за практичну израду модела.</li> <li>Оспособљен да самостално проналази информације потребне за израду модела користећи ИКТ и Интернет сервисе.</li> <li>Оспособљен да самостално или у групи израђује једноставне предмете/моделе од лако обрадивих материјала правилно користећи неопходан прибор и алат. <ul style="list-style-type: none"> <li>Стекао основне предузетничке</li> </ul> </li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>• планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова</li> <li>• активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима <ul style="list-style-type: none"> <li>• пружи помоћ у раду другим ученицима</li> </ul> </li> <li>• процењује остварен резултат и развија предлог унапређења</li> </ul>	<p>компетенције.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Оспособљен да развија вештине, ставове, иницијативност, одговорност и самосталност.</li> <li>• Оспособљен да правилно вреднује туђи и самовреднује сопствени рад.</li> </ul>
--	--	---	--

ТЕМА	Број часова	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			циљеви
		АКТИВНОСТ		МЕТОДЕ	
		НАСТАВНИКА	УЧЕНИКА		
<b>Животно и радно окружење</b>	3+3	Показује, презентује Објашњава, Упознаје ученике са правилима рада у учионици и радионици	Прате, одговарају на питања, дискутују, записују	Демонстративна, дијалогска, илустративна	<ul style="list-style-type: none"> <li>– описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање</li> <li>– разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју <ul style="list-style-type: none"> <li>– наводи занимања у области технике и технологије</li> </ul> </li> <li>– процењује сопствена интересовања у области технике и технологије <ul style="list-style-type: none"> <li>– организује радно окружење у кабинету</li> </ul> </li> <li>– правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу</li> </ul>
<b>Саобраћај</b>	7+7	Упознаје ученике са појмом, врстама, структуром и функцијом саобраћаја Показује илустрације из уџбеника о сналажењу у саобраћају	Прати Записује Уочава Одговара на постављена питања у Радној свесци	Демонстративна, дијалогска и илустративна	<p>процени како би изгледао живот људи без саобраћаја</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени <ul style="list-style-type: none"> <li>– наводи професије у подручју рада саобраћај</li> </ul> </li> <li>– направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија</li> <li>– разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила <ul style="list-style-type: none"> <li>– правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају</li> </ul> </li> <li>– користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима</li> <li>– аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник <ul style="list-style-type: none"> <li>– повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика <ul style="list-style-type: none"> <li>– одговорно се понаша као путник у возилу</li> </ul> </li> <li>– показује поштовање према другим учесницима у саобраћају</li> </ul> </li> <li>– анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла</li> </ul>
<b>Техника и дигитална</b>	8+8	Упознаје ученике са техничким прибором, коришћење истог	Прате Записују Цртају у школским и радним свескама	Демонстративна, дијалогска, практичан рад	<ul style="list-style-type: none"> <li>– самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет <ul style="list-style-type: none"> <li>– правилно чита технички цртеж</li> <li>– преноси податке између ИКТ уређаја</li> </ul> </li> </ul>

<b>писменост</b>		Упознавање ученика са техничких писмом Упознавање ученика са основама рада на рачунару редослед њихове примене	Прате рад на пројектору и понављају на рачунару		<ul style="list-style-type: none"> <li>– примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару</li> <li>– користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима</li> <li>– користи Интернет сервисе за претрагу и приступање онлине ресурсима</li> <li>– преузима одговорност за рад</li> <li>– представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер</li> </ul>
<b>Ресурси и производа</b>	10+10	Показује, објашњава, даје примере материјала и технологије обраде Објашњава начин испитивања материјала Упознаје ученике са правилним коришћењем материјала и алата и редослед њихове примене	Посматрање и уочавање карактеристичних својстава материјала Записивање битног Рад у Радним свескама	Дијалoшка, демонстративна	<ul style="list-style-type: none"> <li>– повезује својства природних материјала са применом</li> <li>– објасни технологије прераде и обраде дрвета, производњу папира, текстила и коже</li> <li>– сече, спаја и врши заштиту папира, текстила, коже и дрвета</li> <li>– правилно и безбедно користи алате и прибор за ручну механичку обраду (маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега)</li> <li>– направи план израде једноставног производа и план управљања отпадом</li> <li>– самостално израђује једноставан модел</li> </ul>
<b>Конструкторско моделовање</b>	8+8	Приказује ученицима израду алгоритма рада, скице и техничког цртежа Планира са ученицима и припрема потребни материјал, редослед и поступак израде модела или макете	Израђују једноставне предмете по својој идеји Самостално одабирају материјал за израду модела или макета Примењују средства за личну заштиту на раду	Демонстративна, дијалoшка, илустративна, Практични радови	<ul style="list-style-type: none"> <li>самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе</li> <li>– одабира материјале и алате за израду предмета/модела</li> <li>– мери и обележава предмет/модел</li> <li>– ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате</li> <li>– користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења</li> <li>– самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ</li> <li>– показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха</li> <li>– планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова</li> <li>– активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима</li> <li>– пружи помоћ у раду другим ученицима</li> <li>– процењује остварен резултат и развија предлог унапређења</li> </ul>

## **ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ**

5. РАЗРЕД

Годишњи фонд часова : 72 часа + 54 часа обавезних физичких активности

### **Циљ и задаци:**

**Циљ** физичког васпитања је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непоходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

### **Задаци наставе физичког васпитања су:**

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

### **Оперативни задаци:**

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечних знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.



Наставна тема	Исходи	Обра- да	Уве- жба- вање	Ме- рење	Про- вера	САДРЖАЈИ
Стројева обука	Ученик зна да се построји, равна, окреће на леву и десну страну	2				Обавезни садржаји Вежбе за развој снаге
Иницијална мерења	Ученик зна да се построји, равна, окреће на леву и десну страну, Ученик може да уради скок из места, идржи сва оптерећења, Сагледа сопствене моторичке способности		1	3		Вежбе за развој покретљивости Вежбе за развој аеробне издржљивости Вежбе за развој брзине
Техника трчања	Ученик познаје технику трчања, Комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике	1		1		Вежбе за развој координације Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности
Бацање лоптице	Ученик развија експлозивну снагу и прецизност	2				Обавезни садржаји
Скок у даљ	Ученик развија експлозивну снагу и прецизност		1	1		Техника истрајног трчања Истрајно трчање – припрема за крос
Скок увис	Комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике, Доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама	1	2		1	Техника спринтерског трчања Техника високог и ниског старта Скок увис (прекорачна техника)
Индивидуална и групна техника	Користи елементе технике у игри, кретању, Зна да хвата, додаје и води лопту у месту и кретању	2			1	Бацање лоптице (до 200 г)
	Користи елементе технике у игри, кретању, Зна да хвата, додаје и води лопту у месту и кретању, Зна рукометни трокорак и технику зонске одбране.	4	4			Препоручени садржаји Техника штафетног трчања Скок удаљ
	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри.	1				Бацања кугле 2 кг Бацање „вортекс-а” Тробој
	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.	3	2			Обавезни садржаји Вежбе на тлу
Партер	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.					Прескоци и скокови Вежбе у упору Вежбе у вису Ниска греда Гимнастички полигон
Прескок	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.	2	1			Препоручени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте) Висока греда Трамболина Прескок Коњ са хватаљкама
Греда	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.	2				Вежбе у упору (сложенији састав) Вежбе у вису (сложенији састав) Обавезни садржаји Рукомет/минирукомет: Основни елементи технике и правила;
Кругови	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.	2	1			– вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање, – принципи индивидуалне одбране

	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.	1			1	– основна правила рукомета/минирукомета Спортски полигон Препоручени садржаји Напредни елементи технике, тактике и правила игре: – хватања котрљајућих лопти,
<b>Партер</b>	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.	1	2			– дриблинг, – шутирања на гол, – финтирање, – основни принципи колективне одбране. Обавезни садржаји Покрети уз ритам и уз музичку пратњу Ритмичка вежба без реквизита Скокови кроз вијачу Народно коло „Моравац” Народно коло из краја у којем се школа налази Основни кораци друштвених плесова
<b>Прескок</b>	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.				1	Препоручени садржаји Вежбе са обручем Вежбе са лоптом Сложенији скокови кроз вијачу Обавезни садржаји
<b>Партер</b>	Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима, Изводи ротације тела, Користи елементе гимнастике у свакодневним животним ситуацијама и игри. Процењује сопствене могућности.	1	1			Предвежбе у обучавању пливања Игре у води Самопомоћ у води
<b>Шутирање на гол</b>	Користи елементе технике у игри, кретању, Зна да хвата, додаје и води лопту у месту и кретању, Зна рукометни скокшуту технику зонске одбране.	3				Препоручени садржаји Плива једном техником Рођење у дужину
<b>Индивидуална техника</b>	Користи елементе технике у игри, кретању, Зна да хвата, додаје и води лопту у месту и кретању, Зна рукометни скокшуту технику зонске одбране	1	1		1	Циљ и сврха вежбања у физичком и здравственом васпитању
<b>Штафетно трчање</b>	Комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике, Доводи у везу развој физичких способности са атлетским	1	1		1	Основна правила Рукомета/минирукомета и Малог фудбала
<b>Скок у даљ</b>	Комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике, Доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама		2		3	Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе) Чување и одржавање материјалних добара која се користе у физичком и здравственом васпитању Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање
<b>Скок у вис</b>	Комбинује и користи достигнути ниво усвојене технике, Доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама					Упознавање ученика са најчешћим облицима насиља у физичком васпитању и спорту „Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација)
<b>Тактика игре у одбрани и нападу</b>	Користи елементе технике у игри, кретању, Зна да хвата, додаје и води лопту у месту и кретању, Зна рукометни скокшуту технику зонске одбране. зна правила игре на 2 гола.	3	2			Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта Значај развоја физичких способности за сналажење у ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...) Физичко вежбање и естетика (правилно обликовање тела) Планирање дневних активности Физичка активност, вежбање и здравље Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања
<b>Мерења</b>	Ученик може да уради скок из места, згибове, издржи сва оптерећења, Сагледа сопствене моторичке способности				4	
<b>Закључивање оцена</b>					1	

						Лична и колективна хигијена пре и после вежбања Утицај правилне исхране на здравље и развој људи Исхрана пре и после вежбања Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања
--	--	--	--	--	--	---

Садржај и програм	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Методе	Корелација
АТЛЕТИКА	22	-ходање -трчање -вежбање -анализирање -такмичење	-дискусија -анализирање -објашњавање -показивање	-фронтални -индивидуални -групни рад -разговор -демонстрација -физичко вежбање	-метод живе речи, -метод очигледности, -метод практичног вежбања, -интервални метод, -монолошка, дијалогска итд.	-физика -математика -биологија
ВЕЖБЕ НА СПРАВА-МА И ТЛУ	22	-вежбање -анализирање	-анализирање -објашњавање -показивање - поређење	-фронтални -индивидуални -групни рад -демонстрација -физичко вежбање	-метод живе речи, -метод очигледности, -метод практичног вежбања, -интервални метод, -кружни метод, -рад по врстама, -монолошка, дијалогска итд.	-физика -математика -биологија
СПОРТСКА ИГРА	19	-вежбање -анализирање -трчање -скакање -такмичење	-анализирање -поређење -показивање -објашњавање	-фронтални -индивидуални -групни рад  -демонстрација -физичко вежбање -разговор	метод живе речи, -метод очигледности, -метод практичног вежбања, -интервални метод, -кружни метод, -рад по врстама, -монолошка, дијалогска итд.	-физика -математика -биологија
ИНИЦИЈАЛНА МЕРЕЊА	8	-мерење	-мерење -анализирање -упоређивање	-индивидуални  -физичко вежбање	-метод живе речи, -метод очигледности, -вербална метода итд.	-физика -математика -биологија
ТЕОРИЈСКО ПРЕДВАЊЕ	1	-одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравствено хигијенских мера	-предавање -дискусија -анализирање -објашњавање	-раговор	-усмено излагање, Монолошка, дијалогска итд.	-биологија

## НАСТАВНИ ПЛАН ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД		
		нед.	год.	блок настава
1.	Српски језик и књижевност _____ језик <sup>1</sup>	4	144	
2.	Српски као нематерњи језик <sup>2</sup>	3	108	
3.	Страни језик	2	72	
4.	Историја	2	72	
5.	Географија	2	72	
6.	Биологија	2	72	
7.	Математика	4	144	
8.	Информатика и рачунарство	1	36	
9.	Техника и технологија	2	72	
10.	Ликовна култура	1	36	
11.	Музичка култура	1	36	
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72 + 54 <sup>3</sup>	
13.	Физика	2	72	
14.	Хемија			
<b>УКУПНО: А</b>		<b>25-28*</b>	<b>954-1062*</b>	
	<b>Б. ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ</b>			
1.	Верека настава/ Грађанско васпитање <sup>4</sup>	1	36	
2.	Други страни језик <sup>5</sup>	2	72	
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе <sup>6</sup>	2	72	
<b>УКУПНО: Б</b>		<b>3-5*</b>	<b>108-180*</b>	
<b>УКУПНО: А + Б</b>		<b>28-31*</b>	<b>1062-1170*</b>	

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Редовна настава	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности <sup>7</sup>	1	36
3.	Допунска настава	1	36
4.	Додатна настава	1	36
Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности <sup>8</sup>	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње	

# ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

## VI РАЗРЕД

### Годишњи фонд часова 36

Циљ учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, креирање дигиталних садржаја и рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

БРОЈ И НАЗИВ ТЕМЕ/ОБЛАСТИ	ИСХОДИ	НАСТАВНИ САДРЖАЈИ И ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ	Број часова по теми	Обрада	Остали типови
<b>ИНФОРМАЦИОНО КОМУНИКАЦИОНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ</b>	<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- правилно користи ИКТ уређаје;</li> <li>- креира, уређује и структурира дигиталне садржаје који садрже табеле у програму за рад са текстом и програму за рад са мултимедијалним презентацијама;</li> <li>- креира и обрађује дигиталну слику;</li> <li>- самостално снима и врши основну обраду аудио и видео записа;</li> <li>- уређује мултимедијалну презентацију која садржи видео и аудио садржаје;</li> <li>- чува и организује податке локално и у облаку;</li> <li>- одговорно и правилно користи ИКТ уређаје у мрежном окружењу;</li> </ul>	<p>Дигитални уређаји и кориснички програми. Управљање дигиталним документима. Рад са сликама. Рад са текстом. Рад са мултимедијалним презентацијама које садрже видео и аудио садржаје.</p> <p>Оспособити ученике за рад у програму за управљање документима на рачунару, проналажење, копирање/пренос докумената са екстерних уређаја и меморија. Представити функције стандардних дијалога за читавање, снимање и проналажење датотека.</p>	<b>9</b>	<b>8</b>	<b>1</b>
<b>ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- примењује поступке и правила за безбедно понашање и представљање на мрежи;</li> <li>- приступа Интернету, самостално претражује, проналази и процењује информације и преузима их на свој уређај поштујући ауторска права;</li> <li>- објасни поступак заштите дигиталног производа/садржаја одговарајућом ЦЦ лиценцом;</li> <li>разликује основне интернет сервисе</li> </ul>	<p>Употреба ИКТ уређаја на одговоран и сигуран начин у мрежном окружењу. Интернет сервиси. Правила безбедног рада на Интернету. Претраживање Интернета, одабир резултата и преузимање садржаја. Заштита приватности личних података и ауторских права.</p> <p>Оспособљавање ученика за безбедну комуникацију у дигиталном окружењу</p>	<b>5</b>	<b>4</b>	<b>1</b>

<b>РАЧУНАРСТВО</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- објасни поступак прикупљања података путем онлајн упитника;</li> <li>- креира једноставан програм у текстуалном програмском језику;</li> <li>- користи математичке изразе за израчунавања у једноставним програмима;</li> <li>- објасни и примени одговарајућу програмску структуру (наредбе доделе, гранања, петље);</li> <li>- користи у оквиру програма нумеричке, текстуалне и једнодимензионе низовске вредности;</li> <li>- разложи сложени проблем на једноставније функционалне целине (потпрограме);</li> <li>- проналази и отклања грешке у програму;</li> </ul>	<p>Основе изабраног програмског језика.  Основне аритметичке операције.  Уграђене функције.  Ниске (stringови).  Структуре података.  Гранање.  Понављање.  Основни алгоритми.</p> <p>Оспособљавање ученика за креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема</p>	<b>16</b>	<b>11</b>	<b>5</b>
<b>ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала, представљању пројектних резултата и закључака;</li> <li>- користи могућности које пружају рачунарске мреже у сфери комуникације и сарадње;</li> <li>- креира, објављује и представља дигиталне садржаје користећи расположиве алате;</li> <li>- вреднује процес и резултате пројектних активности</li> </ul>	<p>Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења.  Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима.  Вредновање резултата пројектног задатка.</p> <p>Оспособљавање ученика за решавање задатака са конкретним циљем</p>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>6</b>

ТЕМА		НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА		МЕТОДЕ	КОРЕЛАЦИЈА
		АКТИВНОСТ			
		НАСТАВНИКА	УЧЕНИКА		
Информационо комуникационе технологије	14	Објашњава појмове ИКТ, хардвер, и остале. Демонстрира рад у ОС Виндовс	Посматра, слуша, записује, ради у групи, решава проблеме везане за ОС	Монолошка, дијалогска, демонстративна, практична	Енглески језик, Техника и технологија
Дигитална писменост	4	Објашњава, демонстрира, проверава,	Ради у групи, слуша, увежбава рад на интернету		Енглески језик
Рачунарство	18	Повезује математичко логичке појмове са информатичким, објашњава их Демонстрира рад у програму за визуелно програмирање	Усваја елементе дедуктивног закључивања, изводи једноставне операције, креира једноставан програм		Математика, енглески језик

## ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

VI РАЗРЕД                      Годишњи фонд часова    72 часа

**Циљ:** Циљ учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

ТЕМА/ОБЛАСТ	НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА			ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији:	САДРЖАЈИ
	АКТИВНОСТ		МЕТОДЕ		
	НАСТАВНИКА	УЧЕНИКА			
<p><b>ЖИВОТНО И РАДНО ОКРУЖЕЊЕ</b></p> <p><b>6 часова 3+3</b></p>	Презентује, анимира ученике, показује моделе и макете	Активан приступ настави, понављање, комуницирање са наставником и другим ученицима	дијалoшка, аудиовизуелна, вербално-текстуална	<ul style="list-style-type: none"> <li>- повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења;</li> <li>- анализира карактеристике савремене културе становања;</li> <li>- класификује кућне инсталације на основу њихове намене;</li> </ul>	<p>Значај и развој грађевинарства.</p> <p>Просторно и урбанистичко планирање.</p> <p>Култура становања у: урбаним и руралним срединама, објектима за индивидуално и колективно становање, распоред просторија, уређење стамбеног простора.</p> <p>Кућне инсталације.</p>
<p><b>САОБРАЋАЈ</b></p> <p><b>8 часова 4+4</b></p>	Презентовање садржаја, Усмеравање ученика у изради задатака; Мотивисање ученика; Упућивање на коришћење различитих извора знања	активан приступ настави, одговара на постављена питања и задатке, учествује у разговору са наставником и другим ученицима	комуникативни приступ, дијалoшки, текстуални, илустративни, слушање	<ul style="list-style-type: none"> <li>- класификује врсте саобраћајних објеката према намени;</li> <li>- повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају;</li> <li>- повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе;</li> <li>- демонстрира правилно и безбедно понашање и</li> </ul>	<p>Саобраћајни системи.</p> <p>Саобраћајни објекти.</p> <p>Управљање саобраћајном сигнализацијом.</p> <p>Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају.</p>

				кретање пешака и возача бицикла на саобраћајном полигону и/или уз помоћ рачунарске симулације;	
<b>ТЕХНИЧКА И ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ</b>  <b>18 часова 9+9</b>	Презентовање садржаја, Умеравање ученика у изради задатака; Мотивисање ученика; Упућивање на коришћење различитих извора знања	активан приступ настави, одговара на постављена питања и задатке, учествује у разговору са наставником и другим ученицима	комуникативни приступ, дијалошки, текстуални, илустративни, слушање	<ul style="list-style-type: none"> <li>- скицира просторни изглед грађевинског објекта;</li> <li>- чита и црта грађевински технички цртеж уважавајући фазе изградње грађевинског објекта уз примену одговарајућих правила и симбола;</li> <li>- користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања;</li> <li>- самостално креира дигиталну презентацију и представља је;</li> <li>- ;</li> </ul>	Приказ грађевинских објеката и техничко цртање у грађевинарству.  Техничко цртање помоћу рачунара.  Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација.
<b>РЕСУРСИ И ПРОИЗВОДЊА</b>  <b>20 часова 10+10</b>	Презентовање садржаја, Умеравање ученика у изради задатака; Мотивисање ученика; Упућивање на коришћење различитих извора знања	Активан приступ настави, понављање, комуницирање са наставником и другим ученицима	комуникативни приступ, дијалошки, текстуални, илустративни метод, слушање	<ul style="list-style-type: none"> <li>- класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене;</li> <li>- повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину;</li> <li>- повезује алате и машине са врстама грађевинских и пољопривредних радова;</li> <li>- реализује активност која указује на важност</li> </ul>	Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала.  Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди.  Организација рада у грађевинарству и пољопривреди.  Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије.  Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди



				<p>рециклаже;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије;</li> <li>- правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора;</li> <li>- повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије;</li> <li>- повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране;</li> <li>- описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране;</li> </ul>	<p>и заштита животне средине</p> <p>Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала.</p> <p>Техничка средства у грађевинарству и пољопривреди.</p> <p>Организација рада у грађевинарству и пољопривреди.</p> <p>Обновљиви извора енергије и мере за рационално и безбедно коришћење топлотне енергије.</p> <p>Рециклажа материјала у грађевинарству и пољопривреди и заштита животне средине</p> <p>Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије</p>
<p><b>КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ</b></p> <p><b>20 часова 0+20</b></p>	<p>Презентовање садржаја, Усмеравање ученика у изради задатака; Мотивисање ученика; Упућивање на коришћење различитих извора знања</p>	<p>Слушање: примењивање редоследа операција</p>	<p>комуникативни приступ, дијалогски, текстуални, илустративни, слушање</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста;</li> <li>- припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује;</li> <li>- израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног</li> </ul>	<p>Израда техничке документације.</p> <p>Израда макете/модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије.</p> <p>Представљање идеје, поступка израде и решења производа.</p> <p>Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова.</p> <p>Представљање производа и креирање дигиталне презентације.</p>

				<p>одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;</li></ul> <p>одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова.</p>	
--	--	--	--	--	--

# ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

VI РАЗРЕД

Годишњи фонд часова : 72 часа + 54 часа обавезних физичких активности

## Циљ

Циљ учења физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
<ul style="list-style-type: none"> <li>- примени комплексе простих и општеприпремних вежби у већем обиму и интензитету у самосталном вежбању;</li> <li>- користи научене вежбе у спорту, рекреацији и различитим животним ситуацијама;               <ul style="list-style-type: none"> <li>- упоређује резултате тестирања са вредностима за свој узраст;</li> </ul> </li> <li>- примени досегнути ниво усвојене технике кретања у игри, спорту и свакодневном животу;               <ul style="list-style-type: none"> <li>- разликује атлетске дисциплине;</li> </ul> </li> <li>- развија своје моторичке способности применом вежбања из атлетике;</li> <li>- одржава равнотежу у различитим кретањима, изводи ротације тела;               <ul style="list-style-type: none"> <li>- схвати вредност спортске гимнастике за сопствени развој;                   <ul style="list-style-type: none"> <li>- изведе елементе кошаркашке технике;</li> <li>- примени основна правила кошарке;</li> <li>- користи елементе кошарке у игри;</li> </ul> </li> <li>- примени основне елементе тактике у одбрани и нападу;                   <ul style="list-style-type: none"> <li>- учествује на унутар одељенским такмичењима;</li> <li>- изведе кретања у различитом ритму;                       <ul style="list-style-type: none"> <li>- игра народно коло;</li> </ul> </li> </ul> </li> <li>- изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура;               <ul style="list-style-type: none"> <li>- изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;                   <ul style="list-style-type: none"> <li>- контролише покрете и одржава тело у води;</li> </ul> </li> <li>- преплива 25 м техником краула и леђног краула;</li> <li>- процени своје способности и вештине у води;                   <ul style="list-style-type: none"> <li>- скочи у воду на главу;</li> </ul> </li> <li>- поштује правила понашања у води, и око водене средине;                   <ul style="list-style-type: none"> <li>- објасни својим речима значај примењених вежби;</li> <li>- процени ниво сопствене дневне физичке активности;</li> </ul> </li> <li>- препозна начине за побољшање својих физичких способности;</li> <li>- препозна могуће последице недовољне физичке активности;</li> </ul> </li> <li>- правилно се понаша на вежбаљима као и на спортским манифестацијама;               <ul style="list-style-type: none"> <li>- примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;</li> <li>- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;</li> <li>- примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама;</li> </ul> </li> </ul> </li></ul>	<p style="text-align: center;">ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ</p>	<p style="text-align: center;">Основни садржаји            Вежбе за развој снаге.            Вежбе за развој покретљивости.            Вежбе за развој аеробне издржљивости.            Вежбе за развој брзине.            Вежбе за развој координације.            Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.</p>

- примерено се понаша као посматрач на такмичењима;
- решава конфликте на друштвено прихватљив начин;
- пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности;
  - прихвати победу и пораз;
  - вреднује спортове без обзира на лично интересовање;
- примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама;
  - процени лепоту покрета у физичком вежбању и спорту;
- подстиче породицу на потребу примене редовне физичке активности;
- повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље;
  - примени препоручени дневни ритам рада, исхране и одмора;
    - користи здраве намирнице у исхрани;
    - користи само препоручене додатке исхрани;
  - примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању;
    - правилно реагује након повреда;
    - чува животну средину током вежбања;
  - препозна последице конзумирања дувана.ritmi;
    - игра народно коло;
- изведе основне кораке плеса из народне традиције других култура;
  - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу;
    - контролише покрете и одржава тело у води;
    - преплива 25 м техником краула и леђног краула;
    - процени своје способности и вештине у води;
      - скочи у воду на главу;
  - поштује правила понашања у води, и око водене средине;
    - објасни својим речима значај примењених вежби;
    - процени ниво сопствене дневне физичке активности;
  - препозна начине за побољшање својих физичких способности;
    - препозна могуће последице недовољне физичке активности;
- правилно се понаша на вежбалиштима као и на спортским манифестацијама;
  - примени мере безбедности у вежбању у школи и ван ње;
  - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;
  - примени и поштује правила игара у складу са етичким нормама;
    - примерено се понаша као посматрач на такмичењима;
    - решава конфликте на друштвено прихватљив начин;
- пронађе и користи различите изворе информација за упознавање са разноврсним облицима физичких и спортско-рекреативних активности;
  - прихвати победу и пораз;
  - вреднује спортове без обзира на лично интересовање;
- примени усвојене моторичке вештине у ванредним ситуацијама;
  - процени лепоту покрета у физичком вежбању и спорту;
- подстиче породицу на потребу примене redovne fizičke aktivnosti;

<ul style="list-style-type: none"> <li>- повеже врсте вежби, игара и спорта са њиховим утицајем на здравље;</li> <li>- примени препоручени дневни ритам рада, исхране и одмора; <ul style="list-style-type: none"> <li>- користи здраве намирнице у исхрани;</li> <li>- користи само препоручене додатке исхрани;</li> </ul> </li> <li>- примењује здравствено-хигијенске мере у вежбању; <ul style="list-style-type: none"> <li>- правилно реагује након повреда;</li> <li>- чува животну средину током вежбања;</li> </ul> </li> <li>- препозна последице конзумирања дувана.</li> </ul>			
	<p style="text-align: center;"><b>МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ</b></p>	<p style="text-align: center;">Атлетика</p>	<p style="text-align: center;">Обавезни садржаји Техника штафетног трчања. Скок удаљ. Бацања кугле 2 кг. Истрајно трчање - припрема за крос. Скок увис (опкорачна техника). Бацање „вортекс-а”. Проширени садржаји Тробој.</p>
		<p style="text-align: center;">Спортска гимнастика</p>	<p style="text-align: center;">Основни садржаји Вежбе на тлу. Прескоци и скокови. Вежбе у упору. Вежбе у вису. Греда. Гимнастички полигон. Проширени садржаји Вежбе на тлу (напредне варијанте). Висока греда. Трамболина. Прескок. Коњ са хватаљкама. Вежбе у упору (сложенији састав). Вежбе у вису (сложенији састав).</p>
		<p style="text-align: center;">Основе тимских и спортских игара</p>	<p style="text-align: center;">Основи садржаји Кошарка: Основни елементи технике и правила: - кретање у основном ставу у одбрани, - контрола лопте у месту и кретању, - вођење лопте, - дриблинг, - хватања и додавања лопте, - шутирања,</p>

			<ul style="list-style-type: none"> <li>- принципи индивидуалне одбране,</li> <li>- откривање и покривање (сарадња играча),</li> <li>- основна правила кошарке.</li> </ul> <p>Проширени садржаји</p> <p>Напредни елементи технике, тактике и правила игре:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- дриблинг (сложеније варијанте),</li> <li>- финтирање.</li> </ul> <p>Основни принципи колективне одбране и напада.</p>
		Плес и ритмика	<p>Основи садржаји</p> <p>Вежбе са вијачом.</p> <p>Народно коло „Моравац“.</p> <p>Народно коло из краја у којем се школа налази.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Састав са обручем.</p> <p>Састав са лоптом.</p> <p>Кратки састав са вијачом.</p> <p>Енглески валцер.</p>
		Пливање	<p>Основни садржаји</p> <p>Предвежбе у обучавању технике пливања.</p> <p>Техника краула.</p> <p>Техника пливања леђног краула.</p> <p>Одржавање на води ради самопомоћи.</p> <p>Проширени садржаји</p> <p>Роњење у дужину 5-10 м.</p>
		Полигони	<p>Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.</p>
	<b>ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА</b>	Физичко вежбање и спорт	<p>Основни садржаји</p> <p>Основна правила вежбања. Основна правила Кошарке и правила Рукомета.</p> <p>Понашање према осталим субјектима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе).</p> <p>Чување и одржавање материјалних добара која се користе у вежбању.</p> <p>Уредно постављање и склањање справа и реквизита неопходних за вежбање.</p> <p>Облици насиља у физичком васпитању и спорту.</p> <p>„Ферплеј” (навијање, победа, пораз решавање конфликтних ситуација).</p> <p>Писани и електронски извори информација из области физичког васпитања и спорта.</p> <p>Развој физичких способности у функцији сналажења у</p>

			<p>ванредним ситуацијама (земљотрес, поплава, пожар...).</p> <p>Повезаност физичког вежбања и естетике.</p> <p>Значај вежбања у породици.</p> <p>Планирање вежбања у оквиру дневних активности.</p>
		Здравствено васпитање	<p>Основни садржаји</p> <p>Значај физичке активности за здравље.</p> <p>Поштовање здравствено-хигијенских мера пре и после вежбања.</p> <p>Последице неодржавања хигијене - хигијена пре и после вежбања.</p> <p>Значај употребе воћа и поврћа у исхрани .</p> <p>Последице неправилне исхране и прекомерног уношења енергетских напитака.</p> <p>Поступци ученика након повреда (тражење помоћи).</p> <p>Вежбање и играње у различитим временским условима (упутства за игру и вежбање на отвореном простору).</p> <p>Чување околине на отвореним просторима изабраним за вежбање.</p> <p>Последице конзумирања дувана.</p>

# Изборни предмет: Цртање, сликање, вајање

## VI разред

1 час недељно, 36 часова годишње

тема	саржај	обрада	вежбе	сист	активност	Активност и средства
<b>ЦРТАЊЕ</b>	Тачка, линија и смер	2	1		Перцепција и аперцепција	Цртање, цртачки материјали, обичне оловке, метално перо, туш и перо и пенкало, разни цртачки
	Слободан ритам маса и волумена, бојених мрља, линија, светлина	1	1			Комбиновани, цртање, сликање, одговарајућа средства и материјали
	Компоновање основних тродимензионалних облика	2	1		Перцепција	Цртање, цртачки материјали, обичне оловке са оловке, метално перо, туш и перо и пенкало, разни цртачки материјали.
	Компоновање више ритмичких целина у простору (употребни предмети)	3			Перцепција и аперцепција	
	Естетско процењивање			1		
<b>СЛИКАЊЕ</b>	Хроматски и ахроматски скуп	2			Перцепција и аперцепција	Сликање, одговарајућа средства и сликарски материјали
	Интензивне (јарке, чисте) боје и боје ослабљеног интензитета (замућене боје)	2				
	Топле и хладне боје	2				
	Визуелно споразумевање	2	1		Стварање и декодирање визуелне шифре	
	Пантомима, говор тела		1		Перцепција и аперцепција	
	Амбијент - сценски простор		1			
	Амбијент - сценски простор (Естетска			1		
<b>ВАЈАЊЕ</b>	Тактилне вредности површине и облика	2			Перцепција и аперцепција	Вајање, одговарајућа средства и вајарски материјали
	Тактилне вредности површине и облика	1				
	Чврста и мека форма		1		Перцепција	
	Моделовање геометријских и неправилних форми	1	1			
	Конвексна и конкавна форма	1	1		Перцепција и аперцепција	
	Односи маса и волумена	1	1		Перцепција	
	Естетска анализа			2		
		22	10	4	36	<b>укупно</b>